

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Sina Rekola

Ulkopedagogiikkaa Loikan päiväkodissa

Tavoitteellisen ja ohjatun ulkoilun yhteiskehittäminen lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa

Opinnäytetyö
Kevät 2023
Sosionomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Sosionomi (AMK)

Tekijä: Sina Rekola

Työn nimi: Ulkopedagogiikkaa Loikan päiväkodissa: Tavoitteellisen ja ohjatun ulkoilun yhteiskehittäminen lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa

Ohjaaja: Aino Alaverdyan

Vuosi: 2023

Sivumäärä: 69

Liitteiden lukumäärä: 6

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kehittää yksityisen Pilke-päiväkotin Loikan ulkopedagogiikkaa yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa. Opinnäytetyössä selvitettiin ulkopedagogiikan nykytilaa, jota aletaan kehittämään vanhempien ja lasten ulkopedagogiikan ehdotusten kautta.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa käsitellään ympäristökasvatuksen käsitettä, sen historiaa sekä yhteyttä varhaiskasvatukseen. Teoriaosuudessa syvennytään varhaiskasvatusta ohjaavaan varhaiskasvatussuunnitelmaan ja varhaiskasvatukseen lapsen hyvinvoinnin teeman kautta. Ulkopedagogiikan käsitettä avataan pedagogiikan kautta. Keskeisenä alueena teoriaosuudessa näyttäytyy myös osallisuus, joka painottuu enemmän lasten osallisuuteen, keskittyen tarkemmin osallisuuden tasomalliin varhaiskasvatuksessa.

Aineistoa opinnäytetyöhön kerättiin kyselemällä lapsilta ja vanhemmilta ehdotuksia ulkopedagogiikalle. Ulkopedagogiikan nykytilaa ja kehityskohtia selvitettiin kasvattajien haastattelulla. Aineistoa analysoitiin sisällönanalyysin avulla teemoittelun keinoin, jotta saatiin tutkimuksen kannalta oleelliset asiat selville.

Opinnäytetyö on luonteeltaan toiminnallinen opinnäytetyö, johon sisältyy laadullinen osuus. Tuotoksesta syntyi kaksiosainen. Kasvattajien käyttöön tuleva digitaalinen ulkopedagogiikan opas, joka sisältää lasten ja vanhempien ehdotusten pohjalta tehtyjä uusia ulkopedagogisia toimintoja. Digitaaliseen oppaaseen on yhdistetty lapsia osallistavia arviointimenetelmiä. Tuotoksen toinen osa on päiväkodin lapsiryhmiin tuotettu vuodenaikoihin sopiva juliste, johon merkitään ulkopedagogiset toiminnot kuvakkeilla lapsia osallistaen. Julisteella tehdään vanhemmille näkyväksi ulkopedagogiikan toimintaa eri vuodenaikoina.

¹ Asiasanat: ulkopedagogiikka, ympäristökasvatus, osallisuus, yhteiskehittäminen, varhaiskasvatus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Social Services

Author: Sina Rekola

Title of thesis: Outdoor learning at Loika's daycare center: Joint development of meaningful and guided outdoor activities together with children, parents and educators

Supervisor: Aino Alaverdyan

Year: 2023

Number of pages: 69

Number of appendices: 6

The purpose of the thesis was to develop the outdoor learning of the private daycare center Pilke Loikka together with children, parents and educators. The current state of outdoor learning was investigated in the thesis, which was developed through the suggestions of parents and children for outdoor learning.

The theoretical background of the thesis discussed the concept of environmental education, its history and the connection to early childhood education. In the theoretical part of the thesis, the National core curriculum for ECEC and the Early Childhood Education law were analyzed through the theme of children's well-being. The concept of outdoor learning is managed through pedagogy. As a key concept in the theoretical background, participation was also shown, which emphasized children's participation, focusing specifically on the level model of participation in early childhood education.

The material for the thesis was collected by interviewing children and parents for suggestions for outdoor learning. The current state of outdoor learning and areas of development were investigated by interviewing educators. The material was analyzed by means of content analysis and thematization, to research the matters relevant to the research.

The thesis was a functional thesis, the output of which included two parts. The first part was a digital outdoor learning guide for educators, which included new outdoor learning activities based on suggestions from children and parents. Assessment methods involving children were combined with the digital guide. The second part of the product was a seasonally appropriate poster produced for kindergarten children's groups. In the posters, outdoor learning activities were marked with icons, involving the children. The poster makes the activities of outdoor learning in different seasons at Loika's daycare center visible also to parents.

¹ Keywords: outdoor learning, environmental education, participation, co-creation, early childhood education

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	7
2 TOIMINNALLISEN TYÖN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Aiheen valinta ja rajaus	9
2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet	10
2.3 Yhteistyötahon esittely	11
2.4 Aiemmat tutkimukset	12
3 VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEELLINEN ULKOILU	14
3.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet lapsen hyvinvoinnin edistämässä	14
3.2 Ympäristökasvatuksen perusteet	15
3.2.1 Ympäristökasvatuksen historiaa	18
3.2.2 Ympäristökasvatusta varhaiskasvatuksessa	19
3.3 Ulkopedagogiikan käsite ja tavoitteet	22
4 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA	25
4.1 Osallisuuden käsite ja näkökulma	25
4.2 Lasten osallisuus ja yhteisöllisyys varhaiskasvatuksessa	27
4.3 Yhteiskehittämisen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa	28
5 TOIMINNALLISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
5.1 Toiminnallinen ja laadullinen opinnäytetyö	30
5.1.1 Kehittämisprosessi	31
5.1.2 Spiraalimalli	32
5.2 Aineiston keruun toteuttaminen	34
5.2.1 Kysely ja Pop up -tapahtuma	35
5.2.2 Haastattelut	35
5.3 Aineiston analyysi	37
5.4 Tuotoksien suunnittelu	38
5.4.1 Vuodenaika juliste	38

5.4.2	Thinglink – Ulkopedagogiikan opas	39
5.5	Eettisyys ja luotettavuus	40
6	TULOKSET	42
6.1	Ulkopedagogiikan nykytila	42
6.2	Ulkopedagogiikan kehityskohdat	46
6.3	Tukea ulkopedagogiikan toteuttamiseen kasvattajille	49
7	ULKOPEDAGOGIIKAN JULISTE JA OPAS	51
7.1	Juliste	51
7.2	Digitaalinen ulkopedagogiikan opas	52
7.3	Tuotoksen arviointi	54
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	56
8.1	Tavoitteellisen ulkoilun nykytila Pilke-päiväkoti Loikassa	56
8.2	Tavoitteellisen ulkoilun kehittäminen Pilke-päiväkoti Loikassa	57
8.3	Tavoitteellisen ulkoilun tukeminen Pilke-päiväkoti Loikassa	59
9	POHDINTA	60
	LÄHTEET	64
	LIITTEET	69

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Palmerin puumalli (Cantell ja Koskinen, 2004)	17
Kuva 2. Jerosen ja Kaikkosen talomalli.....	21
Kuvio 1. Spiraalimalli.....	33
Kuvio 2. Toiminnallisen kehittämistyön prosessin kuvaus.....	34
Kuvio 3. Teema 2, kehityskohdat. Lasten ja vanhempien ehdotukset ulkopedagogiikalle teemoiteltu eri vuodenaikoihin sopivaksi.....	46
Kuvio 4. Päiväkoti Loikan pienten puolen (0–3-vuotiaat) ulkopedagogiikan ehdotusten jakauma.	47
Kuvio 5. Päiväkoti Loikan isojen puolen (3–5-vuotiaat) ulkopedagogiikan ehdotusten jakauma.	48
Taulukko 1. Päiväkoti Loikan pienempien lasten ryhmien ulkopedagogiikan nykytila.....	43
Taulukko 2. Päiväkoti Loikan ryhmän Seikkailijat ulkopedagogiikan nykytilanne.....	45
Taulukko 3. Teema 3 – Tuotos, Päiväkoti Loikan kasvattajien ideoita ja toiveita tuotokselle.	49

1 JOHDANTO

Luonto aiheena on tärkeä ja ajankohtainen aihe ihmiskunnalle. Wahlström ja Juusola (2017, s. 13) ovat havainneet nykymaailmassa luonnosta vieraantumisen ilmiön, jolla voi olla kohta-
lokkaat seuraukset ihmisille. Kuitenkin koronapandemia on vaikuttanut positiivisesti ihmisten
suhtautumiseen ulkona liikkumiseen ja oleskeluun (Muittari, 2021). Sandell (2020) kirjoittaa
koronan vaikuttaneen ihmisten ulkoiluun. Ympäristöinä toimii oma piha, lähiluonto, kansallis-
puistot ja muut retkeilykohteet. Luonnon ja luontokohteiden arvostus on selvästi noussut
viime vuosina. Suomalaiset kokevat, että puhdas luonto kuuluu osaksi identiteettiämme.
Vaikka koronan aiheuttamista muutoksista alkaa olemaan jo muutama vuosi. On kuitenkin
selvää, että korona on muuttanut pysyvästi yhteiskuntaamme näkyen ympäristön ja kestävän
kehityksen arvostuksena.

Myllyniemi ja Jussila (2021) esittävät ulkopedagogiikan ja ympäristökasvatuksen käsitteen
yhteyden. Arvopohja molemmissa käsitteissä on sama, mutta teemoiltaan käsitteet ovat eri-
laisia. Ulkopedagogiikassa luonto on osana opetusta, ja toimii usein opetuksen alustana vah-
vistaen luontoyhteyttä. Ympäristökasvatuksessa tulee toteutua ympäristökasvatuksen tavoit-
teet.

Luontosuhteen luomisessa ja vaalimisessa on varhaiskasvatuksella tärkeä rooli, joka tapah-
tuu ulkopedagogiikan ja ympäristökasvatuksen kautta. Varhaiskasvatuksessa ulkoilulla on
suuri rooli arjen toiminnassa, joten siihen panostaminen on tärkeää. Ulkopedagogiikassa yh-
distyy luonnossa liikkumisen hyödyt, osallisuus, pidempiaikainen hyöty luontosuhteen kehitty-
misessä ympäristökasvatuksen kautta, itse pedagogisen toiminnan lisäksi. Luonnossa tulee
esille positiivisia vaikutuksia. Luonnossa liikkuminen rauhoittaa mieltä ja lapsi saa samalla lii-
kuntaa. Luontoon tutustutaan kaikilla aisteilla synnyttäen lapselle luontaisen luontosuhteen.
Lapsi on utelias tutkija, joka pitäisi tutustuttaa erilaisiin ympäristöihin. Retkelle ei tarvitse läh-
teä kauas, vaan tuttu lähipuisto tai lähimetsä käy hyvin. Aikuisen läsnäoleva ja ihmettelevä
olemus ruokkii lapsen uteliaisuutta. Luonnossa liikkumisella on kokonaisvaltainen hyöty.
Luonto ympäristönä tarjoaa mielihyvää, raikasta ilmaa, elämyksiä, ja tärkeitä yhteisiä koke-
muksia (Oppi ja ilo, i.a.).

Tämä toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena on yhteiskehittää ulkopedagogiikkaa lasten,
vanhempien ja kasvattajien kanssa. Yhteistyötahona toimii Isossakyrössä sijaitseva Pilke-päi-
väkoti Loikka. Tavoitteena on tuottaa kasvattajille työvälineitä ja ideoita ulkopedagogiikan

toteuttamiseen varhaiskasvatuksessa. Työn tuotoksena kehitettiin digitaalinen ulkopedagogiikan opas kasvattajille sekä lapsia osallistava vuodenaikoihin sopiva juliste kuvakkeineen.

2 TOIMINNALLISEN TYÖN LÄHTÖKOHDAT

Tässä luvussa esittelen opinnäytetyöni aiheen rajausta, työn tarkoitusta ja tarkempia tavoitteita tutkimuskysymyksineen ja kehittämistehtävien muodossa. Kappaleessa 2.3 esittelen yhteistyötahoa Pilke Loikan päiväkotia, ja heidän toimintaansa sekä arvojaan. Tuon myös esille 2.4 kappaleessa aikaisempia tutkimuksia, joissa on käsitelty samoja aiheita, joita opinnäytetyössäni tutkitaan.

2.1 Aiheen valinta ja rajaus

Mielestäni nykypäivänä ympäristökasvatus ja kestävä kehitys ovat ajankohtaisia teemoja globaalisti. Ihmisten ympäristötietoisuus on lisääntynyt, mikä näkyy monen ihmisen arjessa esim. jätteiden lajitteluna ja kestävän kehityksen ostoina. Tällöin mietitään mahdollisen tavaran ostamisen yhteydessä eettisiä puolia ja omia tarpeita tähdäten kestävään elämäntapaan. Väitän myös, että ihmisillä luonnon arvostus kasvoi Covid-19-viruksen vallitessa entisestään, kun liikkuminen rajoittui monella ympäristönä läheiseen luontoon yleisten paikkojen sijaan. Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys ovatkin kehittyneet vuosien saatossa enemmän ja enemmän moniulotteisemmaksi käsitteeksi kattaen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen osa-alueen. Ympäristökasvatusta ja kestävän kehityksen teemoja tulisikin tuoda enemmän esille varhaiskasvatuksessa. Ulkopedagogiikassa nämä teemat näyttäytyvät oppimisen yhtenä osana. Myös Seinäjoen ammattikorkeakoulussa toivottiin ulkopedagogiikan aiheita, mikä sai itseni tarttumaan vahvemmin tähän aiheeseen opinnäytetyössäni. Puhun tässä tutkimuksessa ulkopedagogiikasta sekä tavoitteellisesta ulkotoiminnasta, jotka vastaavat sisällöltään samaa asiaa. Ulkotoiminta tuntui olevan vanhemmille ja lapsille maanläheisempi käsite kuin ulkopedagogiikka. Tuon kuitenkin esille ulkopedagogiikan termiä yhdistäen sen ulkotoiminnan sanan tarkoitukseen synonyymina.

Yhteiskehittäminen työmenetelmänä tässä toiminnallisessa tutkimuksessa on keskeinen. Mielestäni yhteiskehittäminen luo tietoisuutta toimunnoista päiväkodin ja lasten huoltajien välille. Molemmat osapuolet rikastuttavat näkemyksillään ja mielipiteillään kehitettävää tuotosta tai toimintaa ja samalla oppivat aiheesta. Päiväkodin lapset oppivat myös itse toimintaan osallistumisen hyödyt, miten omalla mielipiteellään voi vaikuttaa ja minkälaisia mahdollisuuksia se lapselle mahdollisesti tuottaa. Nieminen (2020) huomauttaa yhteiskehittämisen palveluiden paranevan kun asiakas on mukana suunnittelemassa itselleen mieluisempaa palvelua. Sekä yhteiskehittäminen usein voimaannuttaa kaikkia osapuolia.

Tässä tutkimuksessa käytetään termiä kasvattaja, jolla tarkoitetaan varhaiskasvatuksen alalle koulutautunutta alan ammattilaista. Kasvattaja voi olla koulutukseltaan varhaiskasvatuksen opettaja, varhaiskasvatuksen sosionomi tai varhaiskasvatuksen lastenhoitaja. Kasvattaja termi voi olla täysin tuntematon ihmiselle, jolla ei ole minkäänlaista kosketuspintaa varhaiskasvatuksen alalle.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tutkimustehtävänä ja tavoitteena on yhteiskehittää tavoitteellista ulkoilua lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa. Yhteiskunnallisena tavoitteena on lisätä ihmisten tietoisuutta luonnosta ja luontoyhteydestä. Opinnäytetyöni toiminnallinen kehittämistehtävä keskittyy Isossakyrössä sijaitsevaan Pilke Loikan päiväkodin ulkopedagogiikan eli tavoitteellisen ulkotoiminnan kehittämiseen yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa. Koska opinnäytetyöni on suunnattu vain yhteen päiväkotiin, voin huomioida paremmin kaikki eteen tulevat erityispiirteet. Pystyn esimerkiksi huomioimaan päiväkodin tarjoamat ulkoilualueet. Myös päiväkodin kasvattajien toivomukset ja asenteet on helpompi huomioida toiminnallisessa kehittämistehtävässä, kun kohteena on vain yksi päiväkoti, jonka ulkoilu ja pedagogiikka on toteutettu oletettavasti yhtenäisesti koko päiväkodissa.

Päiväkoti Loikan kasvattajilta tuli toive saada päiväkoti arkeensa uusia ideoita, jolloin ajatuksena tuli myös osallistaa päiväkodin lapset sekä heidän vanhempansa mukaan, ottamalla huomioon heidän mielipiteensä ulkotoiminnan suhteen. Toiveena kasvattajilla oli myös saada konkreettinen tuotos tämän kehittämistehtävän tuloksena, jolloin tutkimukseni on toiminnallinen kehittämistyö. Tuotoksena toivottiin ulkoilun vuosikelloa tai opasta, jota aloin kehitellä huomioiden lasten, vanhempien ja kasvattajien mielipiteet ja toivomukset.

Tutkimustehtävää avaavat tutkimuskysymykset ovat:

1. Miten tavoitteellinen ulkoilu tällä hetkellä näyttäytyy Pilke-päiväkoti Loikassa?
2. Miten tavoitteellista ulkoilua tulisi kehittää Pilke-päiväkoti Loikassa?
3. Miten tukea kasvattajia tavoitteellisen ulkoilun toteuttamisessa?

2.3 Yhteistyötahon esittely

Yhteistyötahona tässä toiminnallisessa opinnäytetyössä toimii Isossakyrössä sijaitseva Pilke-päiväkoti Loikka. Päiväkoti Loikka on yksityinen liikuntapainotteinen päiväkoti, jonka tavoitteena on löytää lapselle liikunnan ilo, mahdollisesti tehden siitä myös elämäntavan (Pilke-päiväkodit, i.a.-a). Liikuntapainotteisuus näkyy päiväkodin arjessa erilaisina viikoittaisina retkinä, päivittäisinä pihaleikkeinä, liikuntamusiikkihetkinä (LiMu-hetkinä) sekä ohjattuina liikuntahetkinä. Myös erilaisia liikuntamuotoja ja liikuntalajeja päiväkoti kokeilee aktiivisesti. Loikan päiväkoti koostuu neljästä eri lapsiryhmästä (tutkijat, vaeltajat, retkeilijät, seikkailijat), joihin lapset sijoittuvat ikänsä tai kehitystasonsa mukaisesti. Ryhmien sisällä toimii pienryhmät, joilla taataan lapsille rauhallisuuden lisäksi kiireetön ja lasta huomioiva ympäristö. Meirän VaSun (2017, s. 23. -a) mukaan pienryhmätoiminnan aikana kasvattaja pystyy tekemään helpommin tarkempia havaintoja lasten toiminnasta, vuorovaikutuksesta, mielenkiinnonkohteista ja toiveista. Näiden havaintojen ja kokemusten perusteella kasvattajat pystyvät suunnittelemaan, kehittämään ja arvioimaan pienryhmätoimintaa lasten tarpeiden mukaisiksi.

Pilke-päiväkodit (2021) tuovat esille nämä keskeiset toiminnan periaatteet, kestävän kehityksen, ekologisuuden ja ympäristöystävällisyyden. Pilke-päiväkodit haluavat olla omalta osaltaan rakentamassa sellaista maailmaa, missä lasten on hyvä oppia ja kasvaa. Päiväkotien ympäristötyö on sisällytetty osaksi arjen pedagogiikkaan ja se pohjautuu valtakunnalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Pilkkeelle on myönnetty ympäristösertifikaatti vuonna 2021, jolloin toiminta täyttää ISO 14001:2015 -standardin mukaiset vaatimukset. Sertifikaatti koskee kaikkia Pilke-päiväkoteja ympäri Suomea. Pilke-päiväkodit pyrkivät jokainen omalla tahollaan ekologisiin, ympäristöystävällisiin ja kestävän kehityksen valintoihin. Uusimmissa Pilke-päiväkotien rakennuksissa on otettu huomioon ympäristöystävällisyys. Hirsirakenteiset päiväkodit, joissa hiilijalanjälki on mahdollisimman alhainen, takaa myös lapsille sisäilmaltaan puhtaita tiloja (Pilke-päiväkodit, i.a.-b). Pilke-päiväkodit ilmoittavat myös sivuillaan, että näin lapset ja työntekijät pääsevät nauttimaan raikkaasta sisäilmasta, hyvästä akustiikasta sekä massiivipuun tuomasta rauhasta sekä levollisesta tunnelmasta.

Nämä esille tulleet kohdat halusin nostaa näkyväksi tässä yhteistyötahon esittelyssä. Liikunnallisuus, joka on Pilke-päiväkoti Loikan arjen ja suunnittelun keskiössä, sekä myös ympäristöystävällisyys/-kasvatus ja kestävä kehitys, joka on esillä Pilke-päiväkodeissa entistä enemmän nykypäivänä, ja johon pyritään kiinnittämään huomiota kokoaikaisesti arjen painotuksien

lisäksi. Nämä teemat, jotka ovat Pilke-päiväkodin näkyviä teemoja, tulevat näkymään myös opinnäytetyössäni tärkeinä teemoina.

2.4 Aiemmat tutkimukset

Ulkopedagogiikka on käsitteenä melkoisen uusi, joten tutkimuksia ei löydy tällä käsitteellä montaa. Kuitenkin tutkimuksia löytyy paljon ympäristö- ja kasvatuksen sekä kestävä kehitys varhaiskasvatuksessa aiheilla haettuna. Seuraavaksi tuon esille muutaman tutkimuksen sekä yhden hankkeen, jotka ovat auttaneet minua oman työni rajauksissa.

Ruotsala (2021) on tutkinut opinnäytetyössään ulkopedagogiikkaa Kauhavan varhaiskasvatuksessa. Tutkimuksessa oli mukana seitsemän eri päiväkotia, ja haastattelut tehtiin varhaiskasvatuksen opettajille. Ulkopedagogiikkaa kehitettiin varhaiskasvatuksen opettajien näkökulmasta, minkälaista tukea ja välineitä he tarvitsivat ulkopedagogiikan toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kyselyyn vastasi 88 % haastateltavista. Aineisto on analysoitu teemoittelun avulla kolmeen eri teemaan, jonka pohjalta on saatu luotua varhaiskasvatuksen opettajien tarvitsema ja tarpeeseen tuleva tuotos. Tuotoksena syntyi jokaiselle vuodenajalle retkireppu materiaaleineen, jota voi hyödyntää metsässä sekä päiväkodin pihapiirissä. Retkireppu sisälsi mm. lauluja, loruja, kuvakortteja, jumppatuokioita ja metsätekemistä. Materiaaleissa ei ollut erikseen huomioitu eri ikäryhmiä. Palaute tuotoksesta oli ollut positiivista, ja tarve retkirepulle oli selvästi tarpeellinen.

Närhi ja Ojala (2021) ovat tutkineet omassa opinnäytetyössään Pilke-päiväkoti Verson lasten, huoltajien ja kasvattajien odotuksia ja toiveita luontopainotteisuuden ja ympäristökasvatuksen suhteen. Aineistoa kerättiin haastattelemalla pienryhmissä päiväkodin 14 lasta, jotka olivat iältään 3–4-vuotiaita. Viidelle varhaiskasvatuksen kasvattajalle suoritettiin yksilöhaastattelu. Vanhemmat osallistettiin tutkimukseen kyselyllä, jonka vastausprosentiksi tuli 19 %. Aineistot analysoitiin sisällönanalyysin kautta, jolla saatiin esille keskeiset teemat eri haastateltavien kohdalla. Lasten haastatteluista tuli ilmi, että lapset tykkäsivät leikkiä päiväkodissa sekä sisällä että ulkona. Ulkona lapset kuitenkin haluavat aktiivista ja fyysistä tekemistä. Vastauksista kävi myös ilmi, että lapset kokivat retket mielisinä, ja puuhastelu luonnossa oli mielekästä. Kasvattajien haastatteluista tuli esille ulkoilun ja luonnossa liikkumisen tärkeys sekä luontopainotteinen kasvatus päiväkodissa. Kasvattajat pitivät tärkeänä luoda lapselle ymmärrys luonnosta ja sen merkityksestä. Ympäristökasvatuksen toteutumista päiväkodissa

kerrottiin helpottavan suunnitelmallisuus, rutiinit ja jatkuvuus. Huoltajien kyselyvastauksista tuli esille suhteellisen hyvä tietoisuus siitä, miten luontopainotteisuus näkyy päiväkodissa. Huoltajat nostivat vastauksillaan esille luonnossa liikkumisen ja luonnon kunnioittamisen tärkeinä teemoina. Aineiston pohjalta syntyi tutkimuksen tuotoksena luonto-opas kasvattajille, joka oli selvästi tarpeellinen ja sai hyvän vastaanoton. Oppaassa on huomioitu vuodenajat, ja jokaiselle kuukaudelle on keksitty luonnossa tehtävää tekemistä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Suomen ympäristökeskus (SYKE) sekä Luonnonvarakeskus (Luke) (2019) toteuttivat yhteistyössä Luontoaskel hyvinvointiin hankkeen. Hankkeen tavoitteena oli edistää terveyttä ja hyvinvointia varhaiskasvatuksessa ravitsemuksen, luonnossa liikkumisen, luontokontaktien ja kiertotalouden avulla. Hankkeessa luotiin toimintamalli varhaiskasvatuksen kasvattajille luonto- ja ruokakasvatuksen lisäämiseksi sekä ruokahävikin vähentämiseksi. Hankkeeseen osallistui yhdeksän päiväkotia ympäri Suomea, joista mukana oli 4–5-vuotiaat lapset. Ensimmäinen hankkeen yhteinen kehittämistilaisuus järjestettiin kaikille osallistuneiden yhteistyötahojen varhaiskasvatuksen kasvattajille ja ruokapalveluiden edustajille alustavia toimintasuunnitelmia pohtien. Jokainen kokeilupäiväkoti piti omat kehittämistilaisuudet kasvattajien ja ruokapalveluiden työntekijöiden kesken, jossa mietittiin konkreettisia luontoaskeleita hankkeen hyväksi. Luontoaskeleet kohdistuivat ruokaan tai luontoon, tai näiden kahden yhdistelmään. Päiväkodeissa järjestettiin varhaiskasvatuksen henkilökunnalle ruokakasvatus-koulutusta kaksi kertaa. Hankkeessa tutkittiin lasten ruokakäyttäytymistä ruokapäiväkirjan ja kyselyn avulla, jotka lähetettiin perheille. Lasten luontokontakteja lisättiin istutusaltaiden avulla, lisäämällä retkiä luontoon tai pidentämällä luonnossa vietettyä aikaa, luonnonmateriaaleilla leikkimistä. Hankkeen alussa ja lopussa lasten iholta otettiin sivelynäytteet mikrobiston tutkimista varten. Tutkimusten mukaan monimuotoinen kosketus luontoon ja monipuolinen kasviksia sisältävä ruokavalio lisäävät hyödyllistä mikrobistoa elimistössä, joka on yhteydessä ihmisen vastustuskykyyn. Päiväkotien ja ruokapalveluiden välinen yhteistyö lisääntyi ja parani selvästi hankkeen aikana. Ruokakasvatusta oli lisätty ja lapsia osallistettu ruokailutilanteissa, sekä lasten kasvusten syönnin huomattiin lisääntyneen hankkeen aikana.

3 VARHAISKASVATUKSEN TAVOITTEELLINEN ULKOILU

Tässä luvussa esittelen varhaiskasvatukseen liittyviä käsitteitä ja tavoitteita, jotka tukevat tavoitteellista ja ohjattua ulkoilua. Käyn läpi varhaiskasvatuksen tarkoitusta, varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä sekä lapsen hyvinvointia edistäviä tavoitteita. Avaan myös ympäristökasvatuksen moniulotteista käsitettä sekä sen syntyä ja kehitystä tähän päivään. Tuon myös esille, kuinka ympäristökasvatus esiintyy varhaiskasvatuksen arjessa. Viimeisessä osiossa yhdistän nämä aiheet ulkopedagogiikan tavoitteilla, joka liittää yhteen hyvinvoinnin ja ympäristökasvatuksen teemat.

3.1 Varhaiskasvatuksen tavoitteet lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2022, s. 14–15) mukaan varhaiskasvatus on yhteiskunnallinen palvelu, jota ohjaa velvoitteet ja tavoitteet, jotka nojaavat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin. Edellä mainitut kolme osa-aluetta sekä omien varhaiskasvatus toimijoiden, joka voi olla esim. kunnallinen tai yksikkökohtainen, laatima paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma määrää selkeät reumat ja rajat varhaiskasvatuksen toiminnan muodostumiselle, jossa kuitenkin aina pidetään keskiössä lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. Varhaiskasvatus tukee lasten huoltajia kasvatustyössä.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018, s. 12–13) tuo esiin varhaiskasvatuksen kokonaisuuden, joka sisältää hoidollisen, kasvatuksellisen ja opetuksen osa-alueet. Periaatteena on suunnitelmallisuus ja tavoitteellisuus. Varhaiskasvatus on tärkeä osa lapsen kasvun ja oppimisen vaihetta, jolla luodaan hyvä ja selkeä pohja kokonaisvaltaiselle oppimiselle ihmisen elämässä. Varhaiskasvatukselle on asetettu tietyt tavoitteet ja määräykset, joilla pyritään tukemaan lasten oikeuksia, hyvinvointia ja kasvatusta monipuolisesti ja laajasti.

Varhaiskasvatustilain (540/2018) mukaan varhaiskasvatuksessa tulee näkyä aina lapsen etu ja tarpeet. Siihen pohjautuen jokaiselle lapselle laaditaan oma henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jossa tulee ilmi jokaisen lapsen omat tuen tarpeet ja mahdolliset toimenpiteet. Näin tuetaan parhaiten lapsen hyvinvointia, kehitystä ja oppimista yksilöidyllä tavalla.

Varhaiskasvatustilain (540/2018) 2 luvun 10 §:n mukaan varhaiskasvatuksen ympäristö on oltaava oppimista edistävä ja kehittävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsille, jossa on kuitenkin

aina huomioitu lapsen ikä, kehitys ja muut yksilölliset tarpeet. Ikätasoinen ympäristö haastaa lapsia monipuolisesti kehittymään, ja sillä on vain positiivisia vaikutuksia lapsen elämään. Varhaiskasvatustalain (540/2018) 1 luvun 3 § 8. momentissa kerrotaan myös yhtenä varhaiskasvatuksen tavoitteena kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, edistää lapsen toimimista vertaisryhmässään sekä ohjata eettisesti kestävään ja vastuulliseen toimintaan, toisten ihmisten kunnioittamiseen sekä yhteiskunnan tasavertaiseksi jäseneksi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018, s. 19–20) mukaan arvoperusteiden yhtenä osana on ihmisenä kasvaminen sekä terveellinen ja kestävä elämäntapa. Ihmisenä kasvaminen arvoperustana tuo esille sivistyksen teeman, joka ilmenee tavassa suhtautua muihin ihmisiin, itseensä, tietoon ja ympäristöön sekä tavassa ja tahdossa toimia oikein. Terveellinen ja kestävä elämäntapa tuo esille teeman, jossa lapsia ohjataan terveyttä ja hyvinvointia edistäviin elämänvalintoihin. Varhaiskasvatus luo pohjan ekososiaaliselle sivistykselle niin, että ekologisen kestävyuden ymmärretään olevan edellytys sosiaaliselle kestävyydelle ja ihmisoi-keuksien toteutumiselle.

Varhaiskasvatuksen tavoitteet ovat laaja kokonaisuus, jotka toteutuvat monipuolisesti eri oppimisen alueissa. Nämä tavoitteet tulevat esille myös ulkopedagogiikassa, ja jotka tukevat ulkotoiminnan suunnittelua ja tavoitteellisuutta, tuoden lapsia lähemmäksi luontoa ja takaisin perusasioiden äärelle eri ympäristöissä. Haukka (2022) kertoo luonnossa tapahtuvan oppimisen hyötyjen johtuvan luontoympäristöstä ja siellä käytössä olevista pedagogisista menetelmien yhdistelmästä. Ulkona käytettävät menetelmät ovat usein aktiivisia, käytännönläheisiä, lapsilähtöisiä ja yhteistyöhön perustuvaa oppimista.

3.2 Ympäristökasvatuksen perusteet

Cantell ym. (2020, s. 29) mukaan ympäristöllä on monia merkityksiä, vaikka usein monet yhdistävät sen tarkoitettavan vain ja ainoastaan luontoa. Ympäristöllä voidaan kuitenkin tarkoittaa muutakin kuin luontoa, eli ekologista ympäristöä. Ympäristö sana sitoo sisäänsä myös sosiaalisen ympäristön, jolla tarkoitetaan ympäristöä, missä ihmiset ovat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa. Nykyisin ekologisen ja sosiaalisen ympäristön rinnalle on tullut myös virtuaalinen ympäristö, joka on tullut jatkuvasti kehittyvän teknologian myötä uudeksi, mutta myös pysyväksi, ympäristöksi.

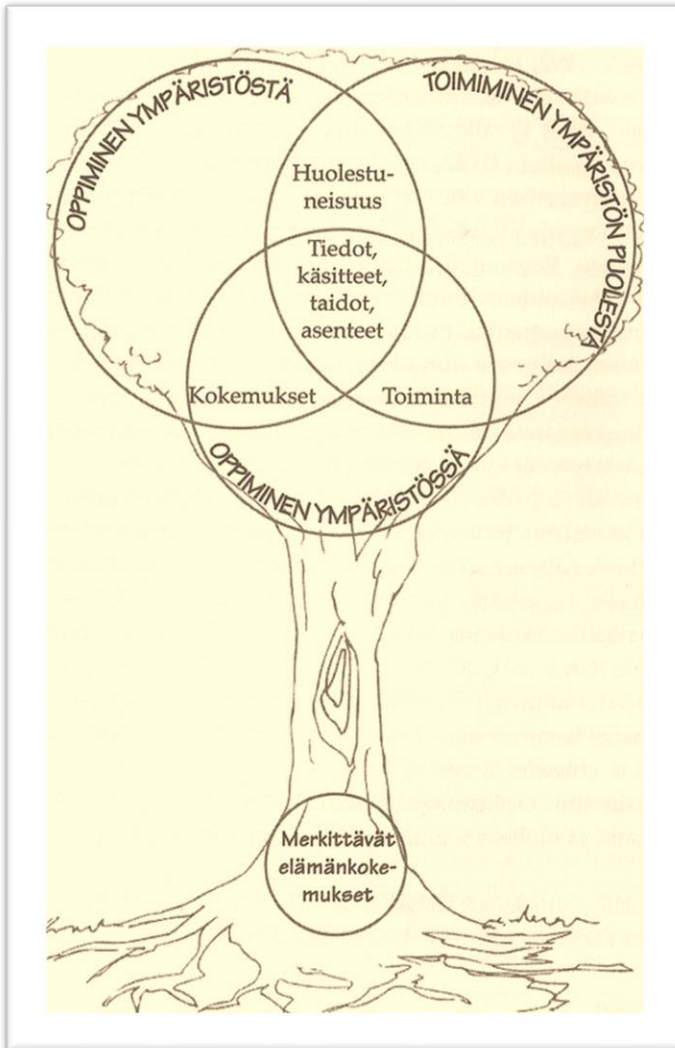
Wolff (2004, s.19) on kääntänyt teoksessaan Sytnikikin (1985) laatimia tavoitteita ympäristökasvatukselle.

1. Kasvattaa selvään tietoisuuteen ja huoleen taloudellisten, sosiaalisten, poliittisten ja ekologisten tekijöiden riippuvuudesta toisistaan kaupunki- ja maalaisympäristössä.
2. Mahdollistaa jokaiselle ihmiselle sellaisten tietojen, arvojen, asenteiden, sitoutumisen ja taitojen saaminen, joita tarvitaan ympäristön suojeluun ja parantamiseen.
3. Luoda yksilöille, ryhmille ja koko yhteiskunnalle uusia ympäristöön liittyviä toimintamalleja.

Ympäristökasvatus kokonaisuudessaan on prosessinomainen oppimisen tapahtuma ihmiselle (Wolff, 2004, s.19). Ihminen tulee ympäristökasvatuksessa tietoiseksi ympäristöstään, sen tarpeista sekä omasta vaikutuksesta ympäristöönsä. Ihmisen suhde ympäristöönsä on tärkeä lähtökohta ympäristökasvatuksessa. Ympäristökasvatuksen keskeisin periaate on tuottaa tietoja ja taitoja ihmisille mahdollistaakseen osallistumisen demokraattisen yhteiskunnan kehitykseen ja johtamiseen. Lähestymistapa osoittaa, miten ympäristö- ja kehitysasiat liittyvät toisiinsa (mts. 19).

Joy A. Palmerin (1998) kirja *Environmental Educatio in the 21st century* on yksi ympäristökasvatuksen perustuksista. Kirjassaan Palmer esittelee tuotostaan, joka tunnetaan nykyisin ”Palmerin puumalli” nimellä, joka on yksi eniten viitatuin ympäristökasvatuksen malli. Cantell ja Koskinen (2004, s. 68) avaavat teoksessaan Palmerin puumallia (kuva 1) seuraavasti:

Palmerin mallissa puun juuret kiinnittyvät merkittävien kokemusten ympärille. Ympäristökasvatus pohjautuu siis siihen, että merkittävät elämäkokemukset, oppijan kehitysvaihe sekä aiemman tiedon taso otetaan toiminnassa huomioon. Palmer korostaa, että ympäristökasvatuksessa on tärkeää huomioida myös oppijan yhteisöllinen osallistuminen ja sosiaaliset taidot. Puumallin oksat ja lehvästö jakautuvat kolmeen päähaaraan, jotka kuvaavat ympäristökasvatuksen keskeisiä elementtejä. Ympäristökasvatuksen tulee tapahtua kolmella tasolla samanaikaisesti ympäristöstä, ympäristössä ja ympäristön puolesta.

Kuva 1. Palmerin puumalli (Cantell ja Koskinen, 2004)

Cantell ja Koskinen (2004, s. 69) avaavat ympäristökasvatuksen Palmerin puumallin kolmea eri tasoa. Ensimmäinen taso, ympäristöstä oppimisen -taso, luo empiiristä ja kriittistä tietoa ympäristöstä kokemusten kautta. Toinen taso, ympäristössä oppimisen -taso, tapahtuu kokemusten ja toiminnallisuuden kautta painottuen esteettisyyteen. Kolmas taso, toimiminen ympäristön puolesta -taso, tuo esille arvokasvatuksen teemat, jotka painottuvat eettisyyteen ja huolenpitoon. Ympäristötietoisuus, luontokokemukset tai ympäristöeettisten kysymysten pohdinta eivät erikseen kartuta ympäristövastuullisuutta. Laadukas ja vastuullinen ympäristökasvatus kehittyy vain kaikkien näiden kolmen tason avulla samanaikaisesti.

3.2.1 Ympäristökasvatuksen historiaa

Cantell ym. (2020, s. 10) tuovat esille ympäristökasvatuksen historian olevan pitkä, ja saaneen alkunsa kasvaneesta huolesta ympäristön tilasta. Kansainvälisen ympäristöliikkeen alkuun laittajana pidetään biologi Rachel Carsonin julkaisemaa kirjaa *Silent Spring* vuonna 1962, jossa käsiteltiin torjunta-aineiden vaikutusta ekosysteemiin. Wolff (2004, s. 22) kertoo ympäristökasvatuksen käsitteen vakiintuneen Suomessa 1980-luvulla, ja koulujen perusopetuksen opetussuunnitelmaan lisättiin ympäristökasvatus vuonna 1985 opetussuunnitelmauudistuksen myötä. Samalla myös ensimmäinen ruotsinkielinen luontokoulu perustettiin vuonna 1986 Siuntioon. Ympäristökasvatusta kehitettiin ripeästi 1980- ja 1990-lukujen välissä. Suomessa alettiin siis herätä monipuolisempaan maailmaan, jossa tulisi huomioida myös kaikki ympärillä oleva, ihmisen vaikutus ympäristöönsä ja ympäristön vaikutus ihmiseen. Cantell ym. (2020, s. 23) kertovat, että kestävän kehityksen toimikunta perustettiin Suomeen vuonna 1993, ja osana sitä tuli myös koulutus- ja valistusjaosto. Kansallista ympäristökasvatusstrategiaa alettiin laatimaan Suomessa toimivan Unesco-toimikunnan työryhmässä. Työryhmän laatima raportti toi esiin ympäristökasvatuksen roolia kasvatuksen ja koulutuksen kaikilla tasoilla, joka on näyttänyt selkeää suuntaa suomalaiselle ympäristökasvatukselle vuosikymmenien ajan. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 57) kertovat Unesco-toimikunnan työryhmän laatimasta kansallisesta ympäristökasvatusstrategiasta vuonna 1991, jossa todettiin, että ympäristökasvatuksen tulisi ulottautua myös neuvoloihin sekä päivähoitoon. Perusteluna tälle oli mahdollisimman varhain toteutettava vastuuntuntoinen suhtautuminen ympäristön suojeluun ja luonnonvarojen säästeliääseen käyttöön. Osa varhaiskasvattajista innostui strategian myötä erilaisiin ympäristökasvatuskokeiluihin. Näin syntyi luonto- ja ympäristöpainotteiset päiväkodit, erilaiset ympäristökokeilut ja kestävän kehityksen työryhmiä päivähoitoon. Kuitenkin kokonaisuudessaan 1990-luku oli vielä varhaiskasvatuksessa epätietoisuuden aikaa ympäristökasvatuksen suhteen. Päiväkotien sisällölliset painotukset koostuivat lähes aikuisten osaamisen ja kiinnostusten kohteiden mukaan, joten ympäristökasvatus näkyi niissä päiväkohteissa missä aikuiset pitivät ympäristöasioita tärkeinä.

Suomela ja Tani (2004, s. 54) toteavat ympäristöasioiden olleen osa kouluopetusta aina jollain tavalla. Oppilaiden lähiympäristöä on aina pidetty luontevana lähtökohtana varsinkin alkuvuosien opetuksessa. Kansakoulussa ympäristöopetusta kutsuttiin lähiympäristöön liittyväksi opetuksiksi, jonka jälkeen nimitystä vaihdettiin kotiseutuopetuksiksi. Näiden nimitysten jälkeen, vuonna 1950, nimike muuttui kokonaisuudessaan ympäristöopetuksiksi. 1980-luvulla, jolloin peruskoulun opetussuunnitelmaa uudistettiin, jolloin vain opetussuunnitelmien

perusteet määriteltiin kansallisella tasolla ja päävastuu suunnitelmien teosta siirtyi kunnille. Ympäristöopin yleisiksi tavoitteiksi asetettiin peruskoulun opetussuunnitelmaan tietojen, taitojen ja arvojen antaminen ”joita jokainen tarvitsee sosiaalistumisessa yhteiskuntaan ja inhimilliseen kulttuuriin sekä orientoitumisessa biologiseen ja fyysiseen ympäristöön”. Tällä hetkellä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (2014, s. 131) on laadittu ympäristöopille erilaiset tavoitteet. Lähtökohdaksi kerrotaan luonnon kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Opetuksen tavoitteina on oppilaiden tuntemus ja ymmärrys luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä, niiden ilmiöistä, itsestään ja muista ihmisistä sekä terveyden ja hyvinvoinnin merkityksestä.

Cantell ym. (2020, s. 14) kirjoittavat ympäristökasvatuksen käsitteen rinnalle syntyneen myös toisen käsitteen, kestävän kehityksen käsite, joka vakiintui myös 1980-luvulla, ja toi mukanaan uuden sisällön ympäristökasvatukseen. Kestävän kehityksen käsitettä avataan kehitykseksi, joka takaa nykypäivän ihmisten tarpeet vaarantamatta tulevien sukupolvien mahdollisia tarpeita. Kestävän kehityksen käsite koetaan sisällöltään laajemmaksi kuin ympäristökasvatus tai luontokasvatus. Se sisältää laajemman merkityksen kuten ihmisten keskinäisen tasa-arvon, ongelmien ratkaisuja, yksilön voimaantuminen sekä yhteisöllisiä muutoksia. Suomalaisessa opetussuunnitelmassa alettiinkin vuoden 2000 alussa puhumaan kestävän kehityksen kasvatuksesta ympäristökasvatuksen lisäksi. Ympäristökasvatusta ja kestävän kehityksen kasvatusta voidaan puhua synonyymeina sekä melko erilaisina suuntauksina. Lisäksi termien on esitetty olevan toistensa osa-alueita linkittyen toisiinsa.

Salonen (2020, s. 249) tuo kirjoituksessaan kärjistetysti esille ympäristökasvatuksen kokeen inflaation vaiheen, jossa se nähtiin mielikuvana pelkästään roskien keräilyä ja kaiken kivan rajoittamisena. Ympäristökasvatus koettiin ulkoapäin tapahtuvaksi ohjailuksi ja valtasuhteeksi, johon ihmiset suhtautuivat kielteisesti. Kasvatuksen ja ohjaamisen sijaan siirrettiin painopistettä oppimiseen ja ongelmakeskeisyydestä siirryttiin ratkaisukeskeisyyteen. Jolloin alettiin nähdä pienetkin onnistumiset, jotka edistävät kestävämmän tulevaisuuden puolesta ja olevan askel lähempänä parempaa.

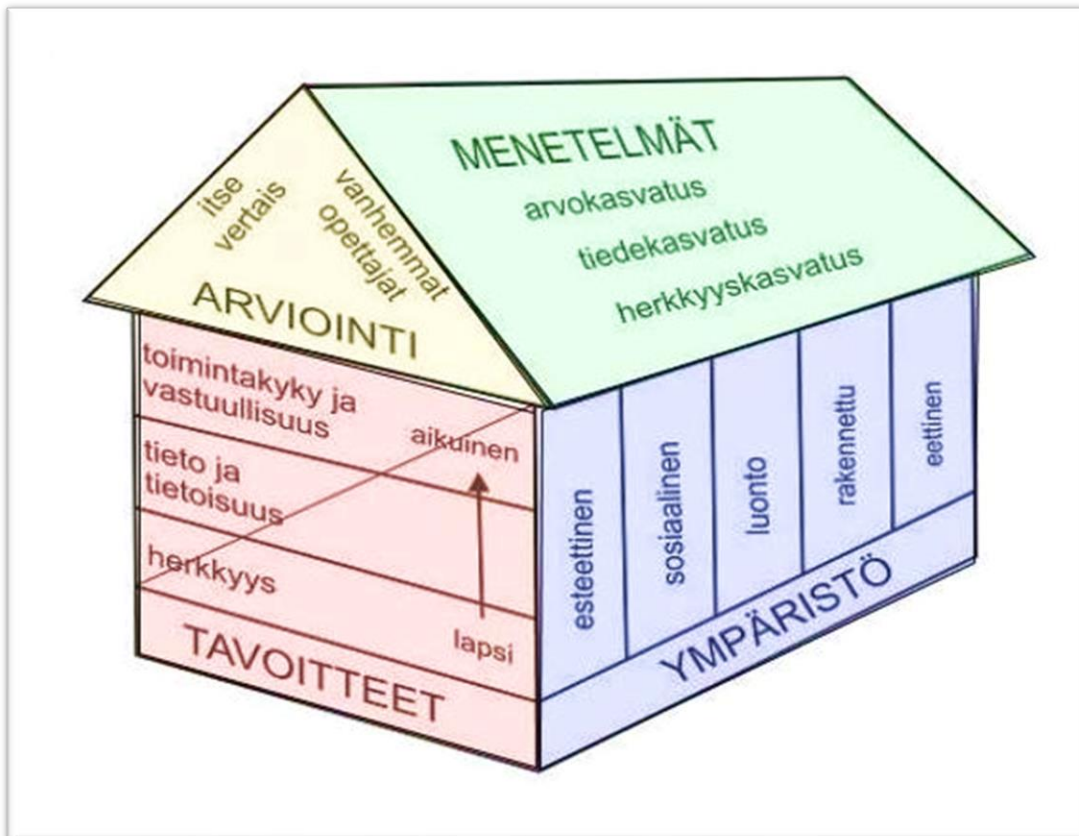
3.2.2 Ympäristökasvatusta varhaiskasvatuksessa

Cantell (2004, s. 14) mukaan ympäristökasvatus on näkynyt lasten ja nuorten keskuudessa pitkään erilaisissa muodoissa. Ympäristökasvatus on näkynyt erilaisina teema- ja

toimintahetkinä tai päivinä, tai se on integroitu muiden aiheiden sisälle. Ympäristökasvatuksen teema opetussuunnitelmassa ja varhaiskasvatuksen suunnitelmassa kehottaa opettajia ja kasvattajia toteuttamaan ympäristökasvatuksen teemaa jatkuvasti uusin silmin. Parikka-Nihti ja Suomelan (2014, s. 20) mukaan, jotta voidaan saavuttaa ympäristökasvatuksen laadittavat tavoitteet, olisi tärkeää saada kokemuksia jo varhaislapsuudessa erilaisista ympäristöistä sekä oppia taitoja ja tietoja ympäristön suojelusta ja hoitamisesta. Olisi myös tarpeellista ymmärtää oman ja muiden ihmisten vaikutus ympäristöön. Mielestäni voisi siis sanoa, että ympäristökasvatuksen vaikuttava pohja luodaan jo varhaislapsuudessa, josta oppimisen prosessi alkaa ja mahdollisesti syventyy.

Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 66) tuovat esille ympäristökasvatuksen päämäärän varhaiskasvatuksessa. Tavoitteena on kasvattaa lapsista elintavoiltaan vastuullisia, luonnosta ja muusta ympäristöstä välittäviä sekä huolehtivia yhteiskunnan tasa-arvoisia kansalaisia. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, s. 21) tuodaan esille terveellinen ja kestävä elämäntapa yhtenä arvoperustana. Siinä kerrotaan varhaiskasvatuksen luovan ekososiaaliselle sivistykselle pohjaa, jossa pyritään tunnistamaan ja huomioimaan kestävän elämäntavan periaatteita arjessa, huomioiden sosiaalinen, kulttuurinen, taloudellinen ja ekologinen puoli. Ekososiaalinen sivistys haastaa lasta ajattelemaan systemisesti. Opetus-, kasvatusta ja koulutusalojen säätiö (OKKA, i.a.) avaa systemisen ajattelun auttavan meitä tunnistamaan kokonaisuuksia, ymmärtämään niiden toimintaa, ennustamaan niiden käyttäytymistä ja muuttamaan niitä haluttuun suuntaan. Ymmärretään systeemien välisiä yhteyksiä ja vuorovaikutusta toisiinsa. Monet kestävyysongelmamme ovat seurausta siitä, ettemme ole hahmottaneet riittävästi systeemien välisiä yhteyksiä ja ymmärtäneet niiden merkitystä toiminnassa.

Cantell ja Koskinen (2004, s. 63) avaavat Jerosen ja Kaikkosen talomallia (kuva 2). Talomalli näkökulmassa otetaan kantaa ikätasoiseen ympäristökasvatukseen, jossa painotukset ovat erilaisia iän mukaan. Talomallin kehittäminen on aloitettu 1990-luvulla, ja on uudistettu vuonna 2001. Talomalli nostaa esille neljä eri pääteemaa ympäristökasvatuksesta. Teemat ovat ympäristökasvatuksen tavoitteet, ymmärrys erilaisista ympäristökäsitteiden ulottuvuuksista, ympäristökasvatukseen soveltuvat menetelmät ja arviointi.

Kuva 2. Jerosen ja Kaikkosen talomalli (Cantell & Koskinen, 2004, s.63).

Ympäristökasvatuksen tavoitteet yhtenä pääteemana sisältää kolme porrasta ympäristöherkkyyden, ympäristötiedon ja -tietoisuuden sekä toimintakyvyn ja vastuullisuuden tavoitteet. Ensimmäinen porras, ympäristöherkkyys, muodostaa pohjan ympäristövastuulliselle toiminnalle, ja lapsuudessa ympäristöherkkyyden kehittyminen on tärkein ympäristökasvatuksen tavoite. Aikuisuudessa tavoitteet painottuvat toiselle ja kolmannelle portaalle eli ympäristötiedon ja -tietoisuuden kasvamiseen sekä toimintakykyyn ja vastuullisuuteen. Toinen pääteema, ympäristön ulottuvuudet sisältävät luonnon-, rakennetun-, sosiaalisen-, esteettisen- ja eettisen ympäristön. Kolmas pääteema talomallissa on menetelmät, joka sisältää arvo-, tiede- ja herkkyyskasvatuksen teemat. Myös menetelmä pääteemassa korostetaan lapsuudelle tärkeimmäksi herkkyyskasvatusta. Neljäs pääteema talomallissa on arviointi. Tämä pääteema kehittää ympäristökasvatuksen sisältöjä ja menetelmiä, sekä osallistujien toimintatapoja. Arviointia tulisi tapahtua itsearviointina, opettajan arviointina ja vanhempia osallistamalla.

Reunamo ja Suomela (2013, s. 92–94) tuovat artikkelissaan esille ihmisten taipumuksen sopeutua ja toimia ympäristössä juontavan juurensa varhaiseen lapsuuteen asti. Monet ellei jopa useimmat tottumukset opitaan muilta. Lapsi, joka opetetaan sosiaalisesti olenoksi, osaa huomioida muita, tuoda esille omia ajatuksiaan, kuunnella ja kunnioittaa muita

kanssaihmiä, tehdä yhteistyötä, ottaa vastuuta ja osallistua. Näin luodaan positiivisia arvoja muita olentoja ja fyysistä ympäristöä kohtaan.

Wahlström ja Juusola (2017, s. 8) mielestä lapset ja nuoret tarvitsevat rutkasti luonnossa vietettyä aikaa, ns. vihreää aikaa. Nykylapsuus tällä hetkellä voi olla kognitiivisesti kuormittavaa ja stressaavaa. Luonto on innostava ja mieltä hoivaava ympäristö, jossa itsetuntemus, hyvinvointi sekä sosiaaliset taidot vahvistuvat. Pienikin aistikokemus luontoon lisää myötätuntoa ihmisiin, eläimiin, luontoa ja muuta ympäristöä kohtaan. Sekä vahvistaa keskittymiskykyä ja tarkkaavaisuutta.

Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 150) kertovat edelleen olevan haasteena saada ympäristökasvatus ja kestävä kehitys kasvatuksen teemoina pysyväksi osaksi varhaiskasvatusta ohjaaviin asiakirjoihin. Olemassa olevat hankkeet ja johdonmukaiset ohjausjärjestelmät eivät sido kaikkia toimijoita havaitsemaan kestävä kehityksen kasvatuksen esille nostamista. Kestävä kehitys päiväkodeissa esiintyy usein yksittäisen kunnan arvojen ja tavoitteiden ansiosta, tai innokkaan ja motivoituneen henkilökunnan ansiosta, joka kokee aiheen tärkeäksi. Myös Edis (2016, s. 55) tuo esille tutkimuksessaan kestävä kehityksen työtä, jota on tehty päiväkodeissa monta vuotta, mutta ei aina kovinkaan tiedostetusti tai tavoitteellisesti. Päiväkodeissa on voitu tiedostamattaan toteuttaa kestävä kehityksen tavoitteita, koska päiväkotien perinteet tukevat tätä. Kun tavoitteet eivät ole selvät ja kunnolla mietitty, jää kestävä kehityksen tavoittelu vajavaiseksi.

Wahlström ja Juusola (2017, s. 13) toteavat nyky maailmassa haasteena olevan luonnosta vieraantumisen. Monilla lapsilla ja nuorilla luontosuhde jää etäiseksi. Luonnosta vieraantuminen voi olla kohtalokasta maapallon tulevaisuudelle. Tiedon ja ymmärryksen puute on keskeinen syy vastuuttomaan toimintaan. Raittila (2016, s. 220) huomauttaa varhaisessa vaiheessa aloitetun ohjauksen hyödyn kestävään elämäntapaan ja toimintaan sen puolesta luo jokaiselle sen motivaation ja ne tiedot ja taidot, mitä tulevaisuuden ympäristövastuullisilta kansalaisilta vaaditaan.

3.3 Ulkopedagogiikan käsite ja tavoitteet

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, s. 22–23) esitetään pedagogiikan käsitteen varhaiskasvatuksessa tarkoittavan kokonaisvaltaista, suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Se sisältää teoreettisen sekä käytännön kasvatuksessa. Pedagoginen toiminta on

lasten ja kasvattajien välillä toteutuvaa vuorovaikutuksellista ja yhteisestä toimintaa. Sen tavoitteena on edistää lapsen oppimista, hyvinvointia ja laaja-alaista osaamista. Tavoitteellisen pedagogiikan perustan luo arvoperusta sekä toiminnan lähtökohtana on lasten mielenkiinnon kohteet ja tarpeet sekä heidän kasvuympäristönsä. Pedagogisessa toiminnassa huomioidaan jokaisen lapsen yksilöllinen kasvu ja kehitys.

Kangas ym. (2021) esittävät pedagogiikan käsitteen olevan moniulotteinen ja dynaaminen. Pedagogiikassa on useita erilaisia lähestymis- ja toteutustapoja, ja siksi sitä voidaan tarkastella monesta näkökulmasta, ja sillä on useita eri määritelmiä. Kirjoittajat tuovat esille myös Pohjoismaissa toteutettavan pedagogiikan viisi erilaista lähestymistapaa. Yksi lähestymistapa on tulevaisuuteen suuntautunut pedagogiikka, jossa huomioidaan arvot, vastuullisuus omasta itsestä, ympäristöstä ja muista ympärillä olevista. Mielestäni tämä pedagogiikan lähestymistapa voidaan rinnastaa ulkopedagogiikkaan.

Käsitteenä ulkopedagogiikka osoittautui suhteellisen uudeksi käsitteeksi. Suoraa käsitteen määrittelyä on haastava löytää. Tutkimuskentällä ulkona tapahtuva tavoitteellinen oppiminen ja ulkoilu on varsin niukasti tutkittua, joka kuitenkin tuntuu olevan nykyään nousemassa oleva ja kiinnostusta herättävä aihe. Lyhykäisyydessään mielestäni voidaan sanoa pedagogiikan olevan kaikkea kasvatuksellista suunniteltua toimintaa, ja ulkopedagogiikassa suunniteltu kasvatuksellinen toiminta on siirretty ulkotiloihin. Käsitteestä löytyy englannin kielestä sekä ruotsin kielestä vastaavat terminsä.

Myllyniemi ja Jussila (2021) tuovat tekstissään esille ulkopedagogiikan ja ympäristökasvatuksen yhteyttä. Ulkopedagogiikan ja ympäristökasvatuksen arvopohja on sama, ja ulkopedagogiikka voi olla ympäristökasvatuksen ytimessä. Silti ulkopedagogiikka ja ympäristökasvatus ovat kaksi eri teemaa, jotka vain limittyvät toisiinsa. Ulkopedagogiikassa luonto voi välillä toimia vain opetusnäyttämönä, jolloin ympäristökasvatuksen tavoitteet jäävät vähäiseksi. Ulkopedagogiikassa luontokontakti on kuitenkin aina läsnä, joka lisää lasten havainnointikykyä ja vahvistaa luontosuhdetta. Mykrä (2017, s. 9) toteaa ulkona oppimisessa yhdistyvän monta keskeistä ajatusta; kestävä elämäntapa ja ympäristö kysymykset, monialainen oppimiskokonaisuuksisuus ja ilmiöpohjainen opetus, monipuoliset oppimisympäristöt sekä toiminnallinen oppiminen.

Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 72–74) kertovat pienten lasten leikeissä roolien harjoittelun ja mielikuvituksen syntymisen olevan erityisen tärkeitä elementtejä. Lapset työstävät

myös omia kokemuksia leikin kautta. Mielikuvitukselle tilan antaminen ja mahdollistaminen syntyy helposti yksinkertaisissa ympäristöissä, jossa ulkoleikkivälineiksi voidaan luokitella kepit, hiekka, kivet, vesi, savi ja muut kasvien osat. Nykyleikkipaikat eivät aina anna materiaaleineen lapsille tilaa mielikuvitukselle ja leikkien uusiutumiselle. Lapset eivät aina viihdy aikuisten suunnittelemissa piha-alueilla, missä ei ole vaikkapa mahdollisia piilopaikkoja tai irtoneaisia leikkivälineitä mitä kuljettaa.

4 OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Tässä luvussa kuvaan osallisuutta käsitteenä sekä millaista lainsäädäntöä osallisuudesta on varhaiskasvatukseen laadittu. Tulen myös avaamaan kokemuksia osallisuudesta ja sen mahdollisista hyödyistä. Osallisuus kappale sisältää myös yhteiskehittämisen teemaa, joka sivuaa opinnäytetyöni menetelmää, jossa kasvattajien, vanhempien ja lasten kanssa yhteiskehitimme päiväkodin ulkotoimintaa. Tuon esiin yhteiskehittämisen hyötyjä ja sen soveltamista varhaiskasvatuksessa.

4.1 Osallisuuden käsite ja näkökulma

Osallisuus on käsitteenä laaja, ja sitä voidaan tarkastella eri tavoin. Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL, 2022. -a) esittää osallisuuden olevan kuulumista ja kuulluksi tulemistä, jossa ihminen tuntee olevansa merkityksellinen osa suuresta kokonaisuudesta. Hän kokee voitavansa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun sekä vaikuttaa yhteisiin asioihin. Osallisuuden on huomattu olevan vahvasti yhteydessä hyvinvointiin, joka luo turvallisuutta kokijan ympärille, uskoa tulevaisuuteen sekä omiin mahdollisuuksiin. Osallisuuden tavoitteena on vähentää syrjäytymistä, syrjintää, eriarvoisuutta sekä myös köyhyyttä. THL (2022) avaa myös osallisuuden kolmea eri osa-aluetta, ja miten osallisuus näissä tulisi näyttäytyä. Yksilötasolla osallisuus näyttäytyy kokemuksena, kun ihminen tuntee kuuluvansa johonkin ryhmään. Yhteisössä osallisuus näyttäytyy yhteisön jäsenten arvostuksena ja tasavertaisena vaikuttajana vaikuttaa yhteisöönsä. Yhteiskunnan tasolla osallisuuden tulisi näyttäytyä mahdollisuuksina ja oikeuksien toteutumisella, jossa ihmisten vastavuoroinen vuorovaikutus toteutuu. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 47) toteavat osallisuuden tunteen toteutuvan ryhmässä, sillä yksin on mahdotonta olla osallinen. Myös Isolan ym. (2017, s. 19) mukaan tunteakseen osallisuutta tarvitaan ihmisen tai ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta, jossa merkitykselliset kokemukset ja usko itseensä toimijana kasvaa ja kehittyy.

Suomen YK-liitto (i.a.) kertoo, että Yhdistyneiden Kansakuntien Lasten oikeuksien sopimus hyväksyttiin vuonna 1989, ja vuonna 1990 se tuli voimaan kansainvälisesti, Suomi liittyi sopimukseen vuonna 1991. Lapsen oikeuksien sopimuksen tavoitteena on turvata jokaiselle lapselle elämänsä perusedellytykset ja turvallinen kasvuympäristö. Sopimus velvoittaa hyväksyneitä valtioita muuttamaan toimintaansa ja lakeja lasten edun mukaiseksi. YK:n Lapsen oikeuksien sopimus (1989) korostaa 12 artikla kohdassa lapsen näkemysten huomioon ottamista iän ja kehitystason mukaisesti, ja heti perään 13 artikla tuo esiin lapsen oikeuden tuoda

esiin omia mielipiteitään. Suomen hyväksyessä tämän sopimuksen, on meillä velvollisuus kaikessa toiminnassa huomioida aina lapset ja heidän etunsa.

Varhaiskasvatustalaki määrittelee YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen vaatimalla tavalla 4 luvussa 20 § osallisuus ja vaikuttaminen, jossa lapsen mielipiteet ja toivomukset on huomioitava iän ja kehityksen vaatimalla tavalla lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja toteuttaessa. Lasten osallisuus varhaiskasvatuksessa tulee siis näkyä lasten mahdollisuutena olla mukana vaikuttamassa, toteuttamassa sekä arvioimassa heidän kanssaan tehtävää työtä. Osallistumisen kautta lapsi oppii olemaan ja elämään yhdessä, sekä on myös oleellista lapsen identiteetin kehityksessä. Lapset ovat itse asiantuntijoita lasten elämään ja niihin liittyvissä asioissa (THL, 2022. -b).

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) on myös laadittu osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhdeksi toimintaa ohjaavaksi periaatteeksi. Osallisuutta pyritään edistämään ja kehittämään tietoisilla toimintatavoilla, ja rakenteiden tunnistamisella. Lasten ja lasten huoltajien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä arvostetaan. Osallisuutta vahvistetaan sensitiivisellä kohtaamisella sekä myönteisillä kokemuksilla kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta. Kataja (2018) nostaa esille myös varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, joka korostaa vahvasti lapsilähtöistä ja lapsen osallisuutta korostavaa pedagogiikkaa, jossa kasvattajan rooli on suuressa roolissa osallisuuden edistäjänä. Esimerkiksi kasvattajan mukana oleminen lasten leikkien maailmassa on keskeistä osallisuuden kannalta, jossa päästään kiinni lasten ajatuksiin. Näin rakennetaan uudenlaista toimintakulttuuria.

Meirän VaSu (2017, s. 23. -b) avaa myös osallisuutta toimintaa ohjaavana periaatteena, johon on lainattu myös Katajan (2014) kirjoitelmaa. Tekstissä avataan osallisuutta lapsilähtöisenä, jossa lapsi on osa jotakin – osa yhteisöä. Osallisuus on yhteisöön kuulumista ja yhdessä tekemistä, johon lapsi on saanut vaikuttaa ja tehdä valintoja. Korostetaan myös, että lapsia tulee kohdella tasavertaisesti ja yhdenvertaisesti taustoihin katsomatta, mutta yhdenvertaisuus ei tarkoita samanlaisuutta. Osallisuus teema näkyy myös ympäristökasvatuksessa. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s.31) määrittelevät osallisuuden ja aktiivisen toimijan yhdeksi tavoitteeksi ympäristökasvatuksessa. Tällöin lapsi voi kokea mahdollisuuden osallistua ja olla osallisena paremman tulevaisuuden rakentamisessa.

4.2 Lasten osallisuus ja yhteisöllisyys varhaiskasvatuksessa

Roos (2016, s. 19) ilmaisee, että lasten todellisuuden näkyväksi tekeminen on ajankohtainen haaste. Aikuisten ymmärrys ei pysty aina käsittelemään lasten tuottamaa tietoa, koska motiivit ja lähtökohdat eroavat toisistaan. Lasten kanssa toimiminen ja niiden maailmaan hyppäminen vaatii pohjalle vankkaa lapsikäsitystä. Perinteisestä ajattelusta, jossa lapsi nähdään passiivisena, riippuvaisena ja osaamattomana on pyristeltävä eroon. Perinteisen ajattelun rinnalle on noussut sosiologinen suuntaus, jossa korostuvat ympäristön merkitys ja kulttuurisuus. Tässä näkemyksessä lapsuutta pidetään tärkeänä elämänvaiheena, jossa lapsi on aktiivinen toimija omassa elämässään (mts. 20). Roos (2016, s. 54) haluaa nostaa esille näkemyksen varhaiskasvatuksesta instituutiona, jossa jotkut mieltävät lasten asettamisen ns. tiettyyn muottiin. Päiväkodin arjen kulku on suunniteltu rutiinien ympärille, missä lapsilla ei ole mahdollista vaikuttaa. Aikuinen päättää miten toimitaan ja lapsen oletetaan sopeutuvan laadittuihin sääntöihin.

Kaunisharju (2016) huomauttaa, että päiväkodeissa esiintyvän toimintakulttuurin näkökulmasta keskiössä on lähtökohtaisesti aikuisten ja lasten maailmojen yhteensovittaminen. Miten ne saadaan kohtamaan toisensa ilman että aikuista tai lasta ei ole nostettu keskiöön. Tarkoituksena on olla tasavertaisina toimijoina arjen toiminnassa. Roos (2016, s. 88) nostaa esille aikuisen ja lapsen vuorovaikutuksen tärkeyden. Lapsen kerronnan kuunteleminen ja kunnioittaminen edellyttää kasvattajalta halua kuulla lasten mielipiteitä ja ajatuksia. Kasvattajan ja lapsen välinen vuorovaikutuksen vähäisyys ja kasvattajan passiivisuus eivät tue lapsen mielipiteiden ja ajatusten kuulemistä. Lapsen kuulemisen toimintakulttuuria tukee lapsen lähelle rauhoittuminen, fyysinen läheisyys ja oman puheen rajoittaminen, jolloin lapsella on tilaa tuoda esille omia ajatuksiaan.

Brandt ja Piirainen (2018) ovat opinnäytetyössään avanneet Leinosen mukailemia osallisuuden viittä tasomallia, jonka yhteydessä toteutuu kasvattajan kolme sitoutumisen vaihetta lasten osallisuuden syntyyn. Leinonen on mukailut Harry Shierin osallisuuden tasomallia varhaiskasvatukseen. Ensimmäisessä vaiheessa kasvattajan on mietittävä omia valmiuksiaan lapsen osallisuuden toteutumiselle. Muutosvalmius mahdollisille uusille ajatusmalleille on olennaista. Kasvattajan tulee miettiä, onko hän tosissaan valmis kuuntelemaan lasta, tukemaan hänen mielipiteidensä ilmaisua ja ottamaan mukaan päätöksen tekoon. Toinen vaihe, jossa kasvattajan tulee antaa mahdollisuus osallisuuden muutokselle toimintatapoineen

ehkäisten mahdollisia esteitä. Kolmannessa vaiheessa kasvattajien on sitouduttava osallisuuden tehden siitä kasvatusta ohjaavan arvon koko yhteisössä.

Brandt ja Piirainen (2018) mukaan osallisuuden tasomallissa ensimmäinen taso on osallisuuden tunne, jonka perustana on lapsen kuunteleminen. Kuuntelemiseen sisältyy myös vuorovaikutus, jossa havainnoidaan lapsen ilmeitä ja eleitä. Tasolla kaksi tuetaan lapsen mielipiteen ilmaisua. Kyseessä voi olla lapsen ikä, kielitaito tai kasvattajan ammattitaidon puute, jolloin kasvattaja ei mahdollisesti osaa käsitellä lapsen ikävää asiaa oikealla tavalla, jolloin lapsen mielipide tai asia ei tule tietoisuuteen. Kolmannessa tasossa otetaan huomioon lapsen mielipide. Kasvattajan ei tule olla aina toiveiden täyttäjäksi lapselle, vaan perustella myös lapselle miksi kaikkia toiveita ei voida toteuttaa. Näin lapselle tulee arvokas olo, jonka mielipiteet huomioidaan sekä positiivinen kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa. Neljännellä tasolla otetaan lapset mukaan päätöksentekoon. Kasvattajat aktiivisesti ottavat huomioon lasten ehdotuksia, josta keskustellaan yhdessä. Demokraattinen päätöksenteko kuuluu tähän vaiheeseen. Tasolla viisi valta ja vastuu jaetaan lasten kanssa päätöksentekoprosessissa. Kasvattaja antaa lapselle osan vastuusta ja vallasta. Kuitenkin ikä ja kehitystason mukaisesti, ja päävastuu on aina kasvattajalla (mt.).

Turja (2011, s. 30) huomauttaa, että yhteisöllinen toiminta nivoutuu osallisuuteen. Tarkoitetaan siis sitä, että lasten kuuleminen ei ole aina yksittäisen lapsen toiveiden täyttämistä, vaan koko ryhmän lasten erinäistenkin näkökulmien kuuntelemista ja yhteensovittamista kaikkia tyydyttävään ratkaisuun. Esimerkiksi arpominen, äänestys ja neuvottelut ryhmässä ovat oivia keinoja, ja ohjaavat lapsia demokraattisiin toimintatapoihin.

Wahlström ja Juusola (2017, s. 34) kertovat ryhmäytymisen vahvistavan yhteisöllisyyttä, sisäisiä suhteita ja toimivuutta. Ryhmäytymisellä voidaan helpottaa toiminnasta koituvaa työtä sekä vahvistaa osallistujien motivaatiota. Parhaimmillaan ryhmäytymisestä voi syntyä pidempiaikaisia ystävyyssuhteita sekä kokemuksia yhdessä tekemisestä ja olemisen luonteudesta. Luonto tarjoaa oivan ympäristön ryhmäytymiselle.

4.3 Yhteiskehittämisen hyödyntäminen varhaiskasvatuksessa

Ahlstrand (2019) kertoo yhteiskehittämisen olevan prosessinomainen tapa työskennellä. Siinä voidaan jatkojalostaa jo olemassa olevia toimintamalleja sekä luodaan uusia käytäntöjä kokemusten kautta yhdessä asiakkaiden kanssa. Käyttäjistä tulee yhteiskehittämisen avulla

käytännön rakentaja passiivisen roolin sijaan. Yhteiskehittämisessä saadaan kerättyä tietoa eri toimijoilta kokoamalla heidät yhteen yhteisen tavoitteen edistämiseksi. Tiimistä tulee toimiva, kun työskentelyä ja prosessia tuetaan ja fasilitoidaan suunnitelmallisesti. Fasilitoijan tehtävänä on prosessin etenemisen lisäksi toimia vierellä kulkijana, sekä luoda osallistujille luottavainen ja turvallinen olo.

Yhteiskehittäminen on tuottava ja hedelmällinen työote, jolla löydetään uusia ratkaisuja. Yhteiskehittämisellä saadaan erilaiset näkökulmat ja mielipiteet esille siitä, miten toimintaa voidaan mahdollisesti parantaa. Hänninen ym. (2020) esittävät, että yhteiskehittämisessä kaikilla osallistujilla on tärkeä merkitys. Yhteisessä työskentelyssä korostuvat yhteistyö ja tunne yhteisöön kuulumisesta. Tavoitteiden tulee olla selkeitä ja saavutettavissa, jotta ne motivoivat yhdessä työskentelyyn. Yhteiskehittämisessä ei siis ole häviäjiä. Hietala (2018) huomauttaa että yhteiskehittämisellä tunnustetaan ja tunnustetaan asiakkaiden osallisuus aivan uudella ja heidän asemaansa myönteisesti vaikuttavalla tavalla.

Haltia-Nurmi ym. (2020) kuvailevat yhteiskehittämisen syntyvän tarpeista, ideoista ja tavoitteista. Ratkaisuna yhteiskehittäminen luo uusia ratkaisuja. Yhteiskehittämisessä hyötyy kaikki toimijat mm. uuden oppiminen ja osaaminen usein kasvaa, vuorovaikutus lisääntyy synnyttäen uusia ideoita, mahdollistaa edelläkävijänä toimimisen ja laajentaa verkostoja vahvistaen verkosto-osaamista. Harra ym. (2012) kertovat yhteiskehittämisen prosessin synnyttävän yksilöllistä sekä yhteisöllistä hyvinvointia. Ihmisen yksilöllinen hyvinvointi koostuu kokemusmaailmasta. Yhteiskehittämisen osallistujien esille tuomia kokemuksia ovat oman osaamisen laajeneminen ja syventyminen, ideoiden ja ajatusten kertominen sekä niiden käyttö. Yksin tekeminen tuntuu kuormittavalta, yhdessä tekemisessä saadaan tukea ja vahvistusta toisilta. Vaikutus on siis hyvinvointia lisäävä.

5 TOIMINNALLISEN TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Kuvaan alussa toiminnallisen opinnäytetyön tarkoitusta ja tavoitteita kehittämisprosesseineen. Hahmotan myös tutkimuksen kulkua spiraalimallin avulla. Tarkastelen tiedonkeruun menetelmiä kyselyä ja haastattelua ja kuvaan tarkemmin aineiston analyysiä. Toiminnallisen tutkimuksen tuotosta avataan viimeisessä osiossa. Olen sanallisesti kuvailut tuotosta ja sen kehittymistä. .

5.1 Toiminnallinen ja laadullinen opinnäytetyö

Opinnäytetyöni on toiminnallinen opinnäytetyö, johon sisältyy laadullinen osuus keskittyen työelämän kehittämiseen. Tutkimuksen tuotoksena syntyi Pilke-päiväkoti Loikan kasvattajille opas ulkopedagogiikan toteuttamiseen. Halusin tuottaa konkreettista tietoa Pilke Loikan kasvattajille arkeen, joten toiminnallinen opinnäytetyö tuntui luontevalta vaihtoehdolta, koska siinä yhdistyy teoria ja käytäntö. Kostamo ym. (2022, s. 9–10) esittävät toiminnallisen opinnäytetyön olevan yksi tutkimuksellinen kehittämistapa ja opinnäytetyön muoto. Toiminnallisen opinnäytetyön oleellisena osana on kehittämisen tuloksena syntyvä tuotos, joka palvelee tutkimuksen asiakasryhmää tai ympäristön käytäntöjä. Tuotos voi olla esine tai tapahtuma, jonka lisäksi tulee aina tutkimuksellinen raportti.

Salonen (2013, s. 25) haluaa korostaa tekstissään toiminnallisen opinnäytetyön raportin tärkeyden, joka on kirjallinen esitys tuotoksesta. Raportin on siis oltava kokonaiskvaltaan enemmän kuin vain tuotos. Raportissa tulisi näkyä ymmärrys kehittämistoiminnasta, ammatillisuus alakohtaisesti, innovatiivisuudesta ja tekijän omasta oppineisuudesta.

Opinnäytetyöhön soveltuvimmaksi tutkimusmenetelmäksi valikoitui laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen. Tutkimusmenetelmä valittiin sen pohjalta, koska työn tavoitteena oli luoda kohderyhmän kokemusten ja näkemysten avulla sujuvampi kokonaisuus. Laadullisen tutkimuksen toteutin sen käytetyimmällä aineistonkeruutavalla eli teemahaastatteluilla. Teemahaastattelut valittiin aineistonkeruutavaksi, koska halusin saada kasvattajien omia kokemuksia kuuluviin, eikä vastauksia oltu ennalta määriteltä. Kostamo ym. (2022, s. 15–16) esittävät, että henkilökohtaiseen tietoon ja kokemukseen syventyminen on kehittämistyössä tärkeää. Henkilökohtaisen tiedon ja kokemuksen avulla voidaan kehittää toimintoja ja työkenttää haastatteluiden tai kyselyiden avulla. Auvinen ja Tarkiainen (2018) kertovat laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen olevan tutkimusmenetelmäsuuntaus, joka toimii toteutuksen työkaluna.

Tarkoituksena laadullisella tutkimusmenetelmällä on selvittää ja ymmärtää kokonaisvaltaisesti tutkittavan kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä. Laadullinen tutkimus luo yksityiskohtaista, mutta samalla laajaa tutkimustietoa, jonka lähdetiedot ovat luotettavia ja tuottavat tietoa kokemuksellisesti.

5.1.1 Kehittämisprosessi

Koska opinnäytetyöni on suuntaukseltaan toiminnallinen kehittämistyö, haluan avata kehittämisprosessia sovitellen sitä omaan opinnäytetyöhöni. Kehittämisprosessi koostuu usein erilaisista vaiheista omine prosesseineen. Toikko ja Rantanen (2009, s. 56) kertovat prosessin sisältävän viisi keskeistä tehtävää. Nämä ovat *perustelu*, *organisointi*, *toteutus*, *levittäminen* ja *arviointi*.

Opinnäytetyöni alkoi kyselemällä tarvetta Päiväkoti Loikasta jonkinlaiselle tutkimukselle keväällä 2021. Perusteluna tälle toiminnalliselle kehittämistyölle syntyi ulkopedagogiikan kehittäminen Loikassa, mikä on ajankohtainen teemaltaan tuoden esille sisällöllään tärkeitä yhteiskunnallisia ympäristöteemoja. Päiväkoti Loikan kasvattajat halusivat myös kartoittaa ulkopedagogiikkaansa sopimaan vanhempien ja lasten toiveisiin samalla tuoden esille omia näkemyksiään. Toikko ja Rantanen (2009, s. 57) tuovat esille hyvänä lähtökohtana nykytilanteen ongelmaa tai myös tulevaisuuden visiota eli ihannekuva.

Organisointi tarkoittaa kehittämistoiminnan suunnittelua ja valmistelua eli toimintasuunnitelman laadintaa (mts. 58). Opinnäytetyöni organisointia on tehty opinnäytetyön alussa alustavalla suunnitelmalla syksyllä 2021 sekä usein yhteydenpitoa yhteistyötahoon sopien heidän kanssaan, mikä olisi heille paras vaihtoehto toteuttaa toimintavaiheita ja miten. Suunnittelu oli jatkuvaa koko opinnäytetyön aikana, ja alussa varsin tiivistä.

Toteutusvaiheessa pohditaan tavoitteen saavuttamista, mutta se pitää myös sisällään konkreettisen tekemisen ohella pohtivan ja analysoitavan tason (mts. 60). Toteutusvaiheeni piti sisällään jatkuvaa reflektointia ja pohtimista eri prosessien välillä ja edestakaisin. Myös toimintasuunnitelmaa piti muuttaa prosessin aikana siten, että tavoitteet saatiin täyttymään.

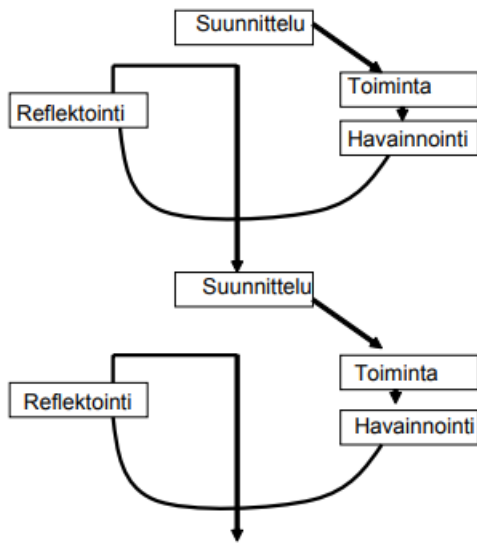
Toikko ja Rantanen (2009, s. 61) kertovat *arvioinnin* toimivan kehittämisprosessin yhtenä suunnan näyttäjänä. Arviointia kuvataan prosessin solmukohdaksi, jossa pohditaan kaikkia aikaisemmin mainittuja teemoja. Arvioinnin aikana usein selkiytyy kehittämisprosessin

tavoitteet ja toimintatavat, jotka usein muuttuvat alkusuunnitelmasta. Mielestäni opinnäytetyössäni arviointi ja *toteutus* kulkivat rinnakkain koko prosessin ajan. Ja solmukohtien kohdalla usein tutkimuksen suunta vaihtui alkuperäisestä. Arviointia on toteutettu yhdessä opinnäytetyön ohjaajan sekä yhteistyötahon kanssa.

Toikko ja Rantanen (2009, s. 63) avaavat viimeisenä *tulosten levittämisen* teemaa, joka tukee tuotoksen markkinointia, mutta ei varsinaisesti luo heti uutta toimintamallia. Levittämistoiminta edellyttää myös palvelun eli tuotoksen loppukäyttäjien sitoutumista. Loppukäyttäjille voidaan tarjota erilaisia koulutus- tai ohjaustapaamisia. Käyttäjiltä voidaan myös kerätä palautetta tuotoksen toimivuudesta ja jatkaa tuotteen kehittämistä. Oppaan toimivuutta ja pysyvyyttä voidaan tukea pitämällä Loikan kasvattajille ohjaustapaaminen, jossa käydään yhdessä läpi tuotoksen sisältö ja sen käyttö. Myös palautteen kuuleminen kasvattajilta antaa hyvää tietoa jatkokehittämisestä ja ulkopedagogiikan toimintojen toimivuudesta.

5.1.2 Spiraalimalli

Mielestäni tutkimuksen kehittämisprosessia kuvaa hyvin kokonaisvaltaisesti spiraalimainen prosessinmalli (kuvio 1). Toikko ja Rantanen (2009, s. 66) kuvaavat spiraalimallisen prosessin toimivan jatkuvana toimintana. Toiminnan tehtävät, joita aikaisemmin avasin, muodostavat ensimmäisen kehän eli spiraalin. Ensimmäisen kehän tuotos arvioidaan aina uudelleen synnyttäen toisen kehän, joka sisältää samat toiminnan tehtävät eli perustelu, organisointi, toteutus ja arviointi. Spiraalimalli sisältää siis useita toteutettuja kehiä, jotka täydentävät aina edellistä kehää ja jonka avulla päästään lopuksi haluttuun lopputulokseen. Spiraalimallissa kehittämisen on jatkuva prosessi. Välivaiheiden eli kehien avulla perusteluja ja tuloksia täsmennetään. Spiraalimallissa korostuu konkreettisen toiminnan (havainnoinnin ja toteutuksen) ja sitä käsittelevien systeemien (suunnittelun ja toteutuksen) välinen vuorovaikutus.

Kuvio 1. Spiraalimalli (Toikko & Rantanen, 2009, s. 66).

Olen koonnut aikajanamaisen kuvauksen prosessin pääkohdista (kuvio 2), joka auttaa selkeyttämään prosessin laajuutta sekä kaikkia eri vaiheita, joita olen spiraalimaisesti koordinoinut eri välivaiheiden aikana. Vaiheet ovat edelleen tarkentuneet prosessin edetessä sekä liittyneet myös päällekkäisiksi vaiheiksi.

Kuvio 2. Toiminnallisen kehittämistyön prosessin kuvaus.

5.2 Aineiston keruun toteuttaminen

Aineistoa keräsin opinnäytetyötä varten kahdella eri kerralla ja kahdella eri menetelmällä. Ensimmäinen kysely oli kohdistettu lapsille ja heidän vanhemmilleen. Toinen aineistonkeruu toteutui haastatteluna, joka oli suunnattu päiväkotitoiminnan kasvattajille tuoden esille heidän näkemyksiään lapsiryhmien ulkotoiminnasta.

5.2.1 Kysely ja Pop up -tapahtuma

Ensimmäisenä lähdin keräämään aineistoa lapsilta ja vanhemmilta kyselyllä helmikuussa 2022. Kysely oli paperinen, joka oli jätetty molempien lapsiryhmien lasten naulakoille, josta vanhemmat pystyivät viemään lapun kotiin täytettäväksi (Liite 3). Vastausaikaa oli kaksi viikkoa. Lappu sisälsi vain yhden kysymyksen, mutta monta vastauslaatikkoa. Kysymys lapussa oli seuraava: ”Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?”. Tällä kysymyksellä lähdin kartoittamaan ulkopedagogiikan tämänhetkistä tilaa päiväkodilla, mitä tulleista ehdotuksista olisi käytössä ja mitkä ovat uusia. Vanhempien ja lasten tyytyväisyys tulisi tämänhetkiseen toimintaan esille heidän ehdotuksien kautta. Kysymyslappusta informoitiin jokaisen lapsiryhmän viikkokirjeessä ennen kyselyä sekä sen aikana. Viikkokirjeeseen oli liitetty tutkimuksen tekijän perusteellisempi kuvaus tutkimuksesta (Liite 1). Vastaukset otettiin vastaan takaisin päiväkodille postilaatikoihin, jotka oli tuotu näkyvälle alueelle jokaiseen päiväkodin eteiseen. Postilaatikkoa koristi vielä infolappu (Liite 2.) kiinnittämään huomiota, ja mahdollisesti muistuttamaan kyselystä. Vastauksia lapsilta ja vanhemmilta tuli yhteensä seitsemän kappaletta kahden viikon aikana. Päiväkodin kanssa yhdessä mietittiin heikkoa vastausprosenttia. Tuli ilmi, että moni vanhempi ei käy eteisessä ollenkaan COVID-19:n aiheuttamien muutoksien vuoksi, jolloin kyselylappu on helposti päässyt unohtumaan tai jäänyt naulakoille pyörimään kasvattajien muistutteluista huolimatta.

Koin tärkeäksi saada lasten ja vanhempien vastauksia kartoittamaan nykyhetken tilannetta, joten otin uuden lähestymistavan kyselyn suhteen. Päiväkodilla järjestettiin vain päiväkodin perheille tarkoitettu kevätieha huhtikuussa 2022, johon osallistuin omalla Pop-Up pisteellä. Pisteelle olin teettänyt esitteen, jossa kerrottiin tutkimuksesta sekä olin koonnut sen hetkisistä vastauksista pienen yhteenvedon herättämään ajatuksia ja mielenkiintoa. Tapahtumassa lähestyin lapsia ja vanhempia kyselemällä, mitä ulkotoimintaa he toivoisivat päiväkotiki Loikassa toteutuvan ja kirjaamaan heidän ehdotuksensa ylös palauttaen lapun vastauslaatikkoon. Lapsilta keräsin ideoita itse kirjoittamalla, mutta lopuksi vielä varmistamalla, että olin kirjoittanut ideat lapulle oikein eikä näin syntynyt vääriä ehdotelmia. Vastauksia tuli tapahtuman aikana kiitettävästi. Lopputulemana vastauksia oli yhteensä 102 kappaletta.

5.2.2 Haastattelut

Päiväkodissa lapset on jaettu neljään eri ryhmään ikä- ja taitotasojen mukaan. Haastatteluihin olin toivonut jokaisesta lapsiryhmästä yhden kasvattajan. Haastattelut toteutettiin

päiväkodin pienten ja isojen puolilla, joten haastattelutilanteessa piti olla kaksi kasvattajaa saman aikaisesti. Haastattelut halusin rajata pienten ja isojen lasten puolille omina haastatteluin, että eroavaisuudet, mahdolliset rajallisuudet sekä resurssit tulisi huomioida. Halusin myös selvittää toiveet tuotoksen suhteen molempien päiväkotiryhmien kanssa, että tuleva tuotos olisi mahdollisimman toimiva jokaiseen lapsiryhmään.

Ojasalo ym. (2015, s. 106) kertovat haastattelun olevan yksi käytetyimmistä tiedonkeruun menetelmistä. Haastattelu sopii moniin kehittämistehtäviin, koska sillä saadaan syvempääkin tietoa nopeasti kehitettävästä kohteesta. Haastattelujen tehtävänä on usein asioiden selvittäminen tai syventäminen. Ojasalo ym. (2015 s. 107) avaavat puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten olevan valmiiksi laadittuja, mutta haastattelija voi vaihdella kysymysten paikkaa haastattelun aikana. Haastattelu antaa myös tilaa lisäkysymyksille, joita voi syntyä haastattelun aikana.

Haastatteluun oli tehty valmiiksi runko pääteemoineen, joka toimi haastattelua ohjaavana elementtinä, jotta kaikki oleellinen asia tutkimuksen kannalta tulee kasvattajien kanssa käytyä läpi (Liite 5). Valmiita ohjaavia kysymyksiä oli myös aseteltu, mutta haastatteluun oli jätetty tilaa vapaalle puheelle, jotka huomioitiin aineiston analyysissä. Haastattelut äänitin omalla henkilökohtaisella puhelimella. Haastattelut olivat pituudeltaan noin tunnin mittaisia.

Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) toteavat käytännössä teemahaastattelun olevan yksi puolistrukturoidun haastattelun nimitys. Teemahaastattelua voidaan pitää keskustelunomaisena tilanteena, jossa on valmiiksi määritellyt teemat keskustelun läpikäynnille. Vapaalle keskustelulle annetaan tilaa ja pyritään huomioimaan ihmisten tulkinnat ja merkityksenantonsa.

Haastattelurunko toimi molemmilla haastattelukerroilla pienten ja isojen puolelle samana. Haastattelukysymykset oli jaoteltu kolmeen eri pääteemaan, jotka nojasivat tutkimuskysymyksiin sisältäen relevantteja avaavia kysymyksiä. Näitä kolmea teemaa käytän myös läpi koko tutkimuksen, ja avaan tuloksia myös näiden teemojen pohjalta. Ensimmäinen teema oli nykyhetki, jossa käytiin läpi ulkotoiminnan tämänhetkistä tilaa ja sisältöä. Sekä ulkotoiminnan suunnitteluun menevää aikaa, ja onko lapsia osallistettu toimintaan mitenkään tai ulkotoiminnan arviointia ryhmässä toteutettu ollenkaan. Toinen teema oli aiheeltaan kehityskohdat, johon halusin yhdistää lasten ja vanhempien ehdotuksia ulkotoiminnan suhteen. Kävin yhdessä kasvattajien kanssa läpi kaikki tulleet ehdotukset. Ehdotukset jaoteltiin kolmeen eri

kategoriaan, toteutuneet ehdotukset, uudet ehdotukset ja poissuljetut ehdotukset. Tällä tavoin päästiin näkemään, mitä ulkotoimintaa päiväkodilla jo toteutuu, ja minkälaista kehitystä lapset ja aikuiset toivovat jatkossa. Kasvattajat pääsivät tähän sanomaan oman näkökulmansa ehdotusten suhteen. Kolmas teema koski syntyvää tuotosta. Kasvattajien kanssa käytiin läpi ulkonäköä, toimivuutta, toiveita, ulkopedagogiikan ehdotuksia sekä muita yksityiskohtia. Näin minun oli helpompi rakentaa toimiva tuotos, joka palvelisi kasvattajia parhaiten.

5.3 Aineiston analyysi

Kasvattajien haastatteluista pienten puolelta tuli 28 sivua litteroitua tekstiä, ja isojen puolelta 22 sivua litteroitua tekstiä. Analyysin aloitin tutustumalla tutkimuksen aineistoon, ja nostamalla sieltä esiin tärkeäksi koettuja asioita tai kohtia. Litteroitua aineistoa läpi käydessä jaotelin kasvattajien haastatteluista oleellisia asioita eri pääteemojen alle. Pienten ja isojen puolelta aineistot käsittelin erillisinä toisistaan saadakseni mahdollisimman tarkkaa ja kohdistettua tietoa eri lapsiryhmille.

Günther ym. (2021) määrittelevät laadullisen analyysin tarkoittavan aineiston tiivistämistä, jaostamista teoreettiseen tai käsitteelliseen muotoon. Aineiston analyysin avulla huomioidaan pienetkin havainnot aineistosta ja koitetaan päästä pintaa syvemmälle. Aineistoa tarkastellaan analyttisesti tehden havaintoja ja löydöksiä oman ajattelun ja teorian kautta. Tavoitteena on lisätä aineiston informaatioarvoa. Myös Tuomi ja Sarajärvi (2018, 103–116) toteavat, että sisällönanalyysi on perusanalyysimenetelmä, jota voidaan käyttää kaikissa tutkimuksissa, joissa on laadullisen tutkimuksen piirteitä. Sisällönanalyysin avulla tutkittavasta ilmiöstä voidaan saada kerätyistä aineistoista kuvaus tiivistetyssä ja yleisessä muodossa.

Günther ym. (2021) esittävät, että laadullisen aineiston toteuttamiseen käytetään erilaisia menetelmiä. Analyysimenetelmä on konkreettinen tapa, jolla aineistoa käsitellään. Perinteiset tavat ovat koodaaminen, teemoittelu ja tyypittely. Aineisto muutetaan tutkittavaan muotoon, jonka jälkeen tutkija alkaa analysoimaan valitsemansa menetelmän avulla. Aineistoa luetaan, katsellaan ja kuunnellaan huolellisesti moniakin kertoja. Aineisto ei itsestään nosta mitään esiin, vaan tutkija löytää ja jäsentelee tutkimusongelman kautta oleelliset asiat.

Juhilan (i.a.) mukaan teemoittelussa on kyse siitä, että aineistosta poimitaan esille olennaiset aiheet eli teemat. Teemoittelu on yksi laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmistä, jota

voidaan pitää myös sisällönanalyysin muotona. Usein teema-analyysiä tehtäessä on muistettava, että haastattelun teemat eivät ole sama asia kuin analyysin tuloksena syntyneet teemat.

5.4 Tuotoksien suunnittelu

5.4.1 Vuodenaika juliste

Toiminnallisen kehittämistyön tuotoksena syntyi Pilke-päiväkoti Loikan käyttöön osallistava juliste jokaiselle vuodenaikalle. Tarve julisteelle nousi esille kasvattajien haastattelun aikana, jossa pohdittiin tapahtuvaa yhteistyötä vanhempien ja lasten kanssa tässä kehittämistyössä.

Vanhemmille haluttiin tehdä enemmän näkyväksi Loikassa tapahtuvaa ulkotoimintaa. Juliste tullaan sijoittamaan eteiseen näkyvälle paikalle, josta vanhemmat näkevät jokaisen vuodenaikana tapahtuvan tavoitteellisen ulkona tapahtuvan toiminnan. Tästä voi jatkossa myös kehittyä mahdollisia lisäideoita ulkotoiminnalle, kun juliste on aina nähtävillä. Tällä tavalla vahvistetaan myös vanhempien ja päiväkodin välistä vuorovaikutusta ja tietoisuutta päiväkodin aikana tapahtuvasta toiminnasta. Julisteella on mahdollista myös osallistaa lapsia mukaan ulkotoiminnan havainnointiin. Lapset voivat ryhmästä riippuen yhdessä miettiä, että mitä ulkotoimintaa on tullut tehtyä esimerkiksi kuluneen viikon aikana.

Julisteesta on olemassa neljä erilaista pohjaa, vuodenaikat. Julisteen koko on ajateltu olevan A3- tai A4-kokoa. Julisteen kuvana toimii Päiväkoti Loikan pihapiiri. Kuvat on otettu itse, tai on henkilökunnan luovuttama kuva tutkimuksen tuotokseen. Kuvista erottuu selvästi jokainen vuodenaika. Jokaiselle vuodenaikalle on myös suunniteltu oma kuvake. Syksyn kuvake on pilvi, talven kuvakkeena toimii hiutale, kevään kuvake on kukka ja viimeisenä kesän kuvake, joka on aurinko. Kuvakkeet voidaan tulostaa ja laminoida. Tällä tavalla toteutetaan myös kestävä kehitys, kun kuvat ovat pidempiaikaisessa käytössä laminoinnin avulla. Kuvakkeeseen kasvattaja voi kirjoittaa ryhmässä toteutuneen tavoitteellisen ulkotoiminnan, jota on yhdessä ryhmässä pohdittu lasten kanssa. Lapsi saa toimia kuvakkeen kiinnittäjänä julisteeseen. Tällä tavalla saadaan osallistettua lapsia mukaan toimintaan ja tuodaan esille enemmän Loikassa tapahtuvaa ulkotoimintaa.

5.4.2 Thinglink – Ulkopedagogiikan opas

Toiminnallisen kehittämistyön tuotoksena syntyi Pilke-päiväkoti Loikan kasvattajien käyttöön Thinglink sovelluksena tehty ulkopedagogiikan opas.

Laakso (2022) kertoo opetusvideollaan, että Thinglink on vuonna 2011 perustettu suomalais-amerikkalainen opetuskäyttöön suunniteltu interaktiivinen sovellus. Kuvia pystyy rikastuttamaan erilaisilla tageilla, rakentamaan virtuaalisen 360 esityksen tai tehdä skenaarioita.

Thinglink toimii yhteistyössä Canva palvelun kanssa, joten omia visuaalisia kuvia pystyy tuomaan alustalle.

Thinglink alustalle tehty ulkopedagogiikan opas on toteutettu Loikan kasvattajien toiveesta saada arkeensa uusia työkaluja ja/tai ulkotoimintoja toteuttaa ulkopedagogiikkaa. Kasvattajille oli tärkeää saada opas visuaalisessa muodossa, mistä on helppo löytää vinkkejä tai uusia ulkotoiminnan ehdotuksia kiireisessä arjessa. Ulkopedagogiikan oppaaseen tuotetut ulkopedagogiikan toiminnot on kehitelty lasten ja vanhempien ideoista. Toimintaehdotukset, jotka ovat saaneet eniten kannatusta on kehitelty tai muunneltu sopimaan päiväkodin erilaisiin ympäristöihin toteutettaviksi. Olen pyrkinyt kehittämään lasten ja vanhempien ehdotusten pohjalta toivottua ulkotoimintaa saaden myös kasvattajille uusia ideoita arkeensa. En halua tuoda oppaassa esille jo käytettyjä ulkotoimintoja, jolloin kasvattajien toive jäisi toteuttamatta. Olen myös pyrkinyt tuomaan oppaassa esille lasten osallisuutta. Lapsen mielipiteen kuuleminen toteutetusta ulkotoiminnasta on tärkeää. Tämä huomioon ottaen olen kehittänyt erilaisia arvioinnin tapoja lapsille, joita kasvattajat voivat ulkotoiminnan ohella toteuttaa. Tällä tavalla saadaan arvokasta tietoa lapsen mielipiteistä ja voidaan kehittää omaa ulkotoimintaa jatkossa lasten mieleiseksi.

Ulkopedagogiikan opas alkaa kansilehdestä, jossa kerron tutkimuksesta, sen menetelmistä ja itsestäni. Skenaario jatkuu seuraavaksi päiväkotikiikasta Loikan kuvaan, jossa kerron yhteistyötoiminnasta. Tuon myös esille päiväkodin ikäjakauman, joka toimii niin sanotusti tämän tutkimuksen eräänlaisena pohjana. Seuraavaksi oppaassa pääsee valitsemaan, halutaanko syventyä Loikan pienten puolen vai isojen puolen ulkopedagogiikkaan. Pohjana toimii sama ratkaisu molempien puolelle, mutta ulkopedagogiikan toiminnot on kohdennettu pienille tai isoille lapsille. Valinnan jälkeen avautuu kaikki vuodenaajat, josta pääset valitsemaan halutun kauden. Valittu vuodenaika pitää sisällään ainakin kaksi sopivaa ulkopedagogista toimintaa sekä lasten

arvioinnin tapoja. Lähteet on aina merkitty samalle sivustolle. Oppaassa toimivat kuvat ovat itse otettuja päiväkotikiikero Loikan pihasta. Kuvat ovat samat, mitä käytetään vuodenaikajulkaisuissa.

5.5 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimus on toteutettu hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti, jossa on koko prosessin ajan huomioitu eettisyys ja luotettavuus. Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK, 2023, s. 11) määrittelee ohjeissaan hyvien tieteellisten käytäntöjen peruseriaateiksi luotettavuuden, rehellisyyden, arvostuksen ja vastuunkannon. Myös hyvien tieteellisten menettelytapojen avulla huolehditaan hyvien tieteellisten käytäntöjen toteutumisesta. Menettelytavat on jaettu kahdeksaan tieteellisen toiminnan alueeseen, joita voidaan mukaila. Menettelytavat ovat 1) toimintaympäristö, 2) koulutus, ohjaus ja mentorointi, 3) tieteellisen työn tekeminen, 4) eettisyys ja ennakointi, 5) tutkimusaineistojen käsittely ja hallinta, 6) yhteistyö, 7) tekijyys, julkaiseminen ja viestintä sekä 8) asiantuntija- ja arviointitehtävät.

Myös Vilkka (2007, s. 90) määrittelee hyvän tutkimuksen noudattavan aina hyviä tieteellisiä käytäntöjä oli kyseessä määrällinen tai laadullinen tutkimus. Tarkoittaen, että tutkimuksen kysymysten asettelu ja tavoitteet, aineiston keräys ja käsitteleminen, tulosten esittäminen ja aineiston säilytys eivät loukkaa tutkimuksen kohderyhmää, tiedeyhteisöä eikä hyviä tieteellisiä tapoja.

TENK (2019, s. 7) avaa tutkimuksen eettisiä periaatteita, jotka ohjaavat tutkijaa. Yleisten eettisten periaatteiden mukaan tutkimuksessa pitää kunnioittaa tutkittavien ihmisarvoa, yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta. Haastattelussa olleille kasvattajille on annettu mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen. Ennen päätöstä on jaettu tietosuojalomake (liite 6), joka on käyty haastateltavan kanssa yhdessä läpi. Tämän jälkeen haastateltaville on annettu allekirjoitettavaksi suostumuslomake (liite 4) haastatteluun. Tutkimuksen yhtenä lähtökohtana on tutkittavien henkilöiden luottamus. Luottamus syntyy ja säilyy vain, jos tutkimukseen osallistuvien ihmisarvoa ja oikeuksia kunnioitetaan (mts. 8). Lasten ja vanhempien ulkoiminnan ehdotuksia kerätessä on annettu mahdollisuus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen.

TENK (2019, s. 13) kertoo, että tutkimuksen osallistuneiden henkilöiden tietoja ei ole yleensä tarkoituksenmukaista julkaista, että henkilöt voidaan tunnistaa. Myös anonyymisyys on tuotu

esille tässä tutkimuksessa. Tiedonkeruussa ei missään vaiheessa kerätty henkilötietoja vastausten antajilta. Kasvattajien haastattelussa on tietosuojalomakkeessa tuotu esille anonyymin takaamiseksi käytettävän koodauksia (K1, K2, K3 ja K4) litteroinnissa. Tutkimus ei ole aiheeltaan arkaluontoinen eikä siinä käsitellä suoranaisesti kenenkään henkilöiden tietoja.

Toikko ja Rantanen (2009, s. 121–124) kertovat tieteellisen tutkimuksen luotettavuuden olevan keskeinen tunnusmerkki. Luotettavuuden määritelmä sulkee sisäänsä tutkimusmenetelmän, tutkimusprosessin ja tutkimustulokset. Kehittämistoiminnassa luotettavuus tarkoittaa käyttökelpoisuutta. Syntyvän tiedon on oltava todenmukaista, sekä myös hyödyllistä. Kehittämistoiminnan luotettavuuteen vaikuttaa myös toimijoiden sitoutuvuus. Toimijoiden ja kehittäjien sitoutuminen kehittämisprosessiin näkyy aineistojen, metodin ja tuotosten luotettavuudessa

6 TULOKSET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Pilke-päiväkoti Loikan ulkopedagogiikan nykytilaa ja kehittää sitä yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa. Tutkimuksen tulokset esitetään haastattelurungon pääteemojen mukaisesti, joita ovat tämänhetkinen tilanne, kehityskohdat sekä tuotos. Tutkimuksen tuloksia havainnollistetaan käyttämällä taulukoita, kuvioita sekä haastateltavien suoria sitaatteja anonyymisti.

6.1 Ulkopedagogiikan nykytila

Pilke-päiväkoti Loikan ulkopedagogiikan tämänhetkistä tilaa selvitettiin kasvattajien ryhmähaastattelun avulla. Haastattelut suoritettiin molemmissa päiväkodin pienten ja isojen lasten ryhmissä. Haastattelurunko löytyy liitteenä tässä opinnäytetyössä.

Loikan pienten lasten ryhmän haastattelutilaisuudessa oli paikalla kaksi kasvattajaa. Loikan päiväkodin pienimpien (0–1-vuotiaiden) lapsiryhmässä Tutkijoissa ulkopedagogiikkaa todetaan vastausten mukaan olevan vähän. Ulkopedagogiikan toteutumiseen vaikuttaa paljon ryhmän taitotaso sekä myös senhetkinen sää ulkoilun toteutumiselle. Haastateltavat toivat myös esille, että näin pienillä ulkopedagogiikka on lähinnä arkisia asioita, kuten pihan sääntöjen opettelua, turvallisuuden opettelua sekä motorisia taitoja pihapiirissä. Erikseen suunniteltua ulkona tapahtuvaa toimintaa ei useinkaan ole. Haastattelusta voidaan kuitenkin todeta, että ainakin kerran kuukaudessa ohjattua ulkopedagogiikkaa tulee pienempien lasten ryhmällekin yhteisen koko talon ulkona tapahtuvan liikuntamusiiikki hetken myötä. Pienempien ryhmässä ulkoiluympäristöinä toimii aina päiväkodin piha, jossa on riittävästi erilaista puuhaa ja haastetta pienille. Haastateltavat halusivat nostaa esille ulkoiluympäristöjä rajaavat tekijät, etäisyydet muihin paikkoihin päiväkodilta sekä kuljettavat maastot. Päiväkodin lähimetsäkin voi olla hankala kulkuinen pienille jaloille joinakin vuodenaikoina. Tuloksista voidaan todeta yhteenvetona ulkopedagogiikan sisältävät paljon vapaata leikkiä päiväkodin pienimmillä, jolloin kasvattajat ohjaavat lapsia toimimaan yleisten käyttäytymisnormien ja talon sääntöjen mukaisesti.

Päiväkodin toiseksi pienimmässä lapsiryhmässä (2–3-vuotiaat) Vaeltajissa ulkopedagogiikkaa toteutetaan vastausten mukaan viikoittain. Ulkopedagogiikka ryhmässä toteutuu yksinkertaisilla ulkoleikeillä ja retkillä. Yksinkertaisia sääntöleikkejä toistetaan usein, jolloin lasten on helpompi oppia uusia ulkoleikkejä. Näin ollen, ulkona tapahtuva sääntöleikki on käytössä

useampana kertana peräkkäin. Haastateltavat toivat esille, että retkiin on aina sisällytetty jokin suunniteltu ulkotoiminta vaihtuvin teemoin. Ulkopedagogiikka näkyy myös Vaeltajien ryhmässä joka perjantain iltapäivä ulkoilun yhteydessä, jolloin lapsia osallistetaan ja motivoidaan käyttämään ainoastaan liikuntavälineitä ulkotoiminnan aikana. Myös kerran kuukaudessa tapahtuva koko talon yhteinen liikuntamusiiikki (LiMu) -hetki toteutuu Vaeltajien ryhmässä. Haastateltavat kertoivat ulkoiluympäristöinä toimivan pääsääntöisesti päiväkodin pihan sekä lähimetsän. Päiväkodin pihan kerrottiin olevan riittävän suuri erilaisille ulkotoiminnoille lasten kiinnostusten mukaisesti.

Haastattelussa tuli ilmi, että ulkopedagogiikan toiminnansuunnittelun vastuu jaetaan aina viikoittain tapahtuvassa tiimipalaverissa. Vastuuhenkilön suunnitteluajasta ei osattu sanoa tarkempaa aikaa, koska tähän vaikutti kasvattajan oma työkokemus, kiinnostus sekä saatavilla oleva suunnittelu-aika. Tuloksissa tuli esille, että ulkopedagogiikkaa arvioidaan havainnoiden lapsia ja keskustelemalla tiimipalaverissa. Myös kausien vaihtuessa tiimissä käydään läpi kaikki tapahtuva toiminta, myös ulkopedagogiikka, ja sille asetetut tavoitteet ryhmän taitotasojen mukaan. Haastattelussa käytiin läpi toiveita ulkopedagogiikalle. Vastauksista tuli ilmi, että Vaeltajien ryhmässä vanhempia ja lapsia osallistetaan ulkotoiminnan suunnitteluun kyselemällä toiveita arjen keskellä. Päiväkoti Loikassa oli teetetty vuonna 2020 isompi kysely toiveista ulkotoiminnalle vanhemmilta ja lapsilta, ja tätä kyselyä on hyödynnetty pohjana suunnittelussa. Taulukkoon 1 on lisätty kasvattajien suoria kommentteja haastattelusta tuomaan esille heidän näkemystään.

Taulukko 1. Päiväkoti Loikan pienempien lasten ryhmien ulkopedagogiikan nykytila.

TEEMA 1	NYKYTILANNE
PIENET (0–3-VUOTIAAT)	Tutkijat ja Vaeltajat
Ohjatun ulkoilun määrä	- ” <i>Aika vähän, vaikuttaa sää ja ryhmän taitotaso</i> ” (0–1-vuotiaiden ryhmä) - ” <i>Viikoittain ulkoleikkejä tai retkiä</i> ” (2–3-vuotiaiden ryhmä)
Ohjattua ulkoilua	- Pihan sääntöjä (0–1-vuotiaat) - Turvallisuutta (0–1-vuotiaat) - Motoriset taidot (0–1-vuotiaat) - Yksinkertaiset sääntöleikit toistoilla (2–3-vuotiaat) - Retket (2–3-vuotiaat)
Talon yhteiset ohjatut ulkoilut	- Perjantain iltapäiväulkoilu liikuntavälineillä - Kerran kuukaudessa liikuntamusiiikki hetki

Ulkoiluympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkodin piha (0–1-vuotiaat) - Päiväkodin piha ja kotimetsä (2–3-vuotiaat) <p><i>”Piha on riittävän suuri. Siellä on riittävän paljon haastetta pienille ja isoille, pienet kun pääsee vaan tähän touhuun mukaan”</i></p>
Ohjatun ulkoilun suunnittelu-aika	<ul style="list-style-type: none"> - Tiimipalaveri kerran viikossa, jossa jaetaan vastuualueet kasvattajien kesken <p><i>”En mä osaa sanoa sulle mitään aikamäärää, että kauan siihen menee, toisinaan siihen menee vähän enemmän, ja toisinaan siihen ei ole aikaa ollenkaan”</i></p>
Ulkoilun arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - Lasten havainnointi - Oma arviointi tiimissä ja aina kausien välissä
Lasten ja vanhempien toiveet	<ul style="list-style-type: none"> - Alkukeskustelussa kysellään toiveita - Arjen keskellä kysellään - Vuonna 2020 teetetty suurempi kysely koko talossa

Päiväkodin isompien lasten ryhmistä haastatteluun osallistui vain Seikkailijoiden (4–5-vuotiaat) ryhmän kasvattaja. Tuloksista jää uupumaan kokonaan Retkeilijöiden (3–4-vuotiaat) ulkopedagogiikan tilanne ryhmän kasvattajan estyttyä tulemasta haastatteluun.

Seikkailijoiden (4–5-vuotiaat) ryhmän kasvattajan vastauksista tulee ilmi, että ulkopedagogiikka toteutetaan ryhmässä 3–4 kertaa viikossa. Ulkopedagogiikka toteutuu viikoittain tapahtuvalla retkillä joko metsään tai lähipuistoon, sekä päiväkodin pihalla aamupäivän ulkoilun yhteydessä toteutettuna ohjattuna leikkinä tai pelinä. Myös Seikkailijoiden ryhmän haastattelussa tuodaan esille aina perjantaisin iltapäiväulkoilun yhteydessä osallistava ja motivoiva ulkoiluhetki ainoastaan liikuntavälineiden avulla sekä kerran kuukaudessa tapahtuva koko talon musiikkiliikunta (LiMu) hetki. Vastauksista ilmenee monia käytössä olevia ulkoilu ympäristöjä päiväkodin pihan lisäksi. Käytössä on lähiympäristön kolme leikki-puistoa, koti- ja lähimetsä, urheilukenttä sekä koululaisten loma-aikoina käytössä on myös viereisen koulun pihalla olevat alueet.

Vastauksista tulee esille, että ulkopedagogiikan suunnittelua tapahtuu kerran viikossa toteutuvassa tiimipalaverissa, jossa ulkotoimintaa pohditaan tiimissä yhdessä. Tarkkaa aikaa haastateltava ei osannut ulkotoiminnan suunnitteluun sanoittaa. Suunnitteluun vaikuttaa meneillään oleva vuodenaika, käytettävissä oleva suunnittelu-aika sekä kokemuksen myötä tiedossa oleva materiaalipankki, jota hyödyntämällä vähentää suunnitteluun menevää aikaa. Vastauksista tulee esille myös ulkotoiminnan arvioinnin tapahtuvan suoraan lapsilta kyselemällä, havainnoimalla lasten reaktioita sekä tiimissä keskustellen. Ulkotoiminnan

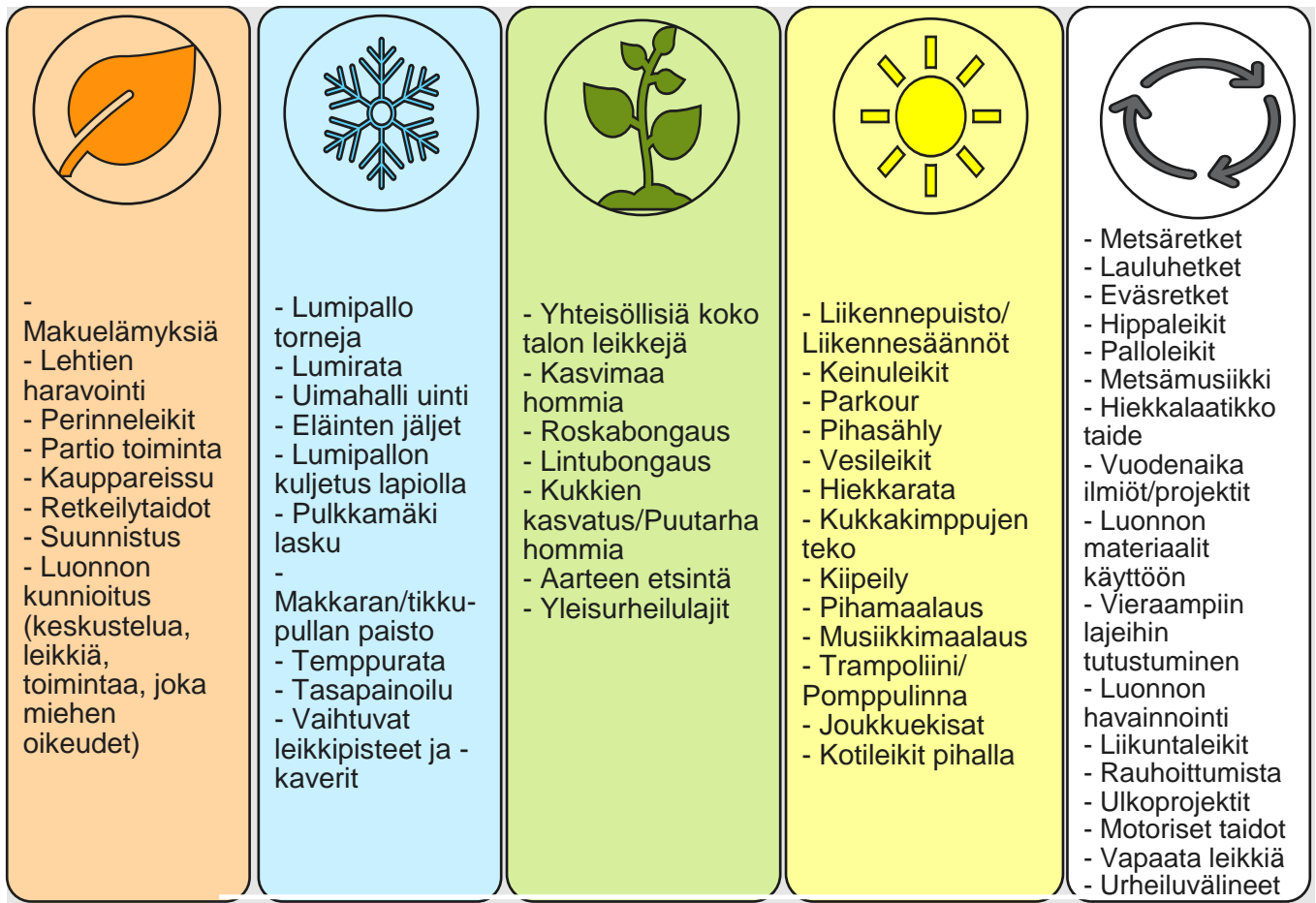
toiveita on kyselty vuonna 2020 lapsilta ja vanhemmilta, jota myös Seikkailijoiden ryhmässä käytetään pohjana toiminnan suunnittelussa. Ryhmän lapsilta kysellään usein kausien alussa, mitä he toivovat ulkona tehtävän, ja tätä motivaatiota ja kiinnostusta hyödynnetään myös ulkotoiminnan suunnittelussa. Taulukkoon 2 on lisätty kasvattajan suoria kommentteja haastattelusta tuomaan esille hänen näkemystään.

Taulukko 2. Päiväkoti Loikan ryhmän Seikkailijat ulkopedagogiikan nykytilanne.

TEEMA 1	NYKYTILANNE
ISOT (4–5-VUOTIAAT)	Seikkailijat
Ohjatun ulkoilun määrä	- 3–4 kertaa viikossa
Ohjattua ulkoilua Talon yhteiset ohjatut ulkoilut	<ul style="list-style-type: none"> - Viikoittainen retki puistoon tai metsään - 2–3 kertaa viikossa ulkoilun loppuksi ohjattu leikki tai peli - Perjantain iltapäiväulkoilu liikuntavälineillä - Kerran kuukaudessa liikuntamusiikki hetki
Ulkoiluympäristöt	<ul style="list-style-type: none"> - Päiväkodin piha - Kotimetsä ja Välimäen metsä - 3 kpl leikkipuistoja - Urheilukenttä - Koulun piha (loma-aikoina hyödynnetään) <p><i>”Mun mielestä niitä on ihan riittävästi. Niitähän on siis niinku moneen muuhun paikkaan verrattuna ihan loistavasti”</i></p>
Ohjatun ulkoilun suunnittelu-aika	<ul style="list-style-type: none"> - Tiimipalaverissa kerran viikossa pohditaan yhdessä - Ei kauaa mene kun kokemusta paljon <p><i>”Mä puhun nyt omasta puolestani tällä työkokemuksella ja tällä materiaali varastolla mitä löytyy hihasta ja päästä, niin ei kauaa. Että kylläpä se on se sellainen materiaali-pankki olemassa Itsellään, ja sitten mikä siihen suunnitteluun vaikuttaa niin vuoden-aika toki”</i></p>
Ulkoilun arviointi	<ul style="list-style-type: none"> - Lapsilta kysellään - Havainnoidaan - Tiimissä keskustellaan
Lasten ja vanhempien toiveet	<ul style="list-style-type: none"> - On huomioitu ja kyselty - Vuonna 2020 tapahtunut koko talossa kysely

6.2 Ulkopedagogiikan kehityskohdat

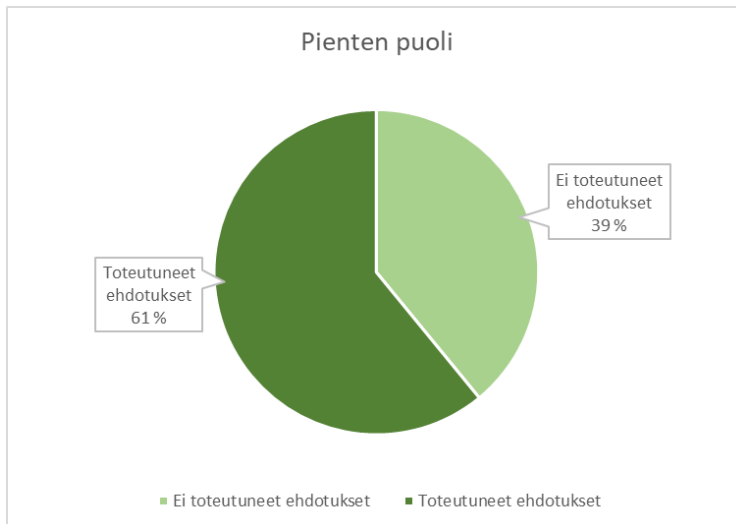
Lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksia tuli yhteensä 102 kpl, jotka olen teemoitellut vuodenaikoihin sopivaksi ulkotoiminnaksi kuvioon 3. Lasten ja vanhempien ehdotuksia ulkotoiminnalle käytettiin pohjana selvittämään ulkotoiminnan tämänhetkistä tilaa sekä mahdollisten kehityskohtien havaitsemiseksi yhdessä kasvattajien kanssa haastattelun aikana.

Kuvio 3. Teema 2, kehityskohdat. Lasten ja vanhempien ehdotukset ulkopedagogiikalle teemoiteltu eri vuodenaikoihin sopivaksi.

Ulkotoiminnan ehdotuksista tuli esille haastattelun aikana kasvattajien näkemys. Muutamissa ehdotuksissa esimerkiksi trampoliini ja makkaranpaisto, tuovat esille vaaratilanteita tai henkilöstön resurssipulaa, joiden takia tämänkaltaisia ulkotoiminnan ehdotuksia ei ole voitu Loikassa toteuttaa ollenkaan. Tämän kaltaiset ehdotukset rajautuivat heti alussa pois.

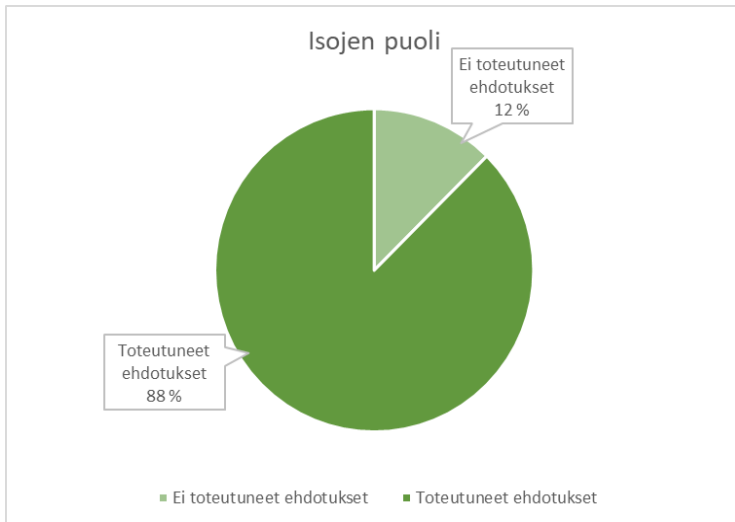
Kuviossa 4 esitetään päiväkotiki Loikan pienten puolen, eli 0–3-vuotiaiden puolella toteutuneet ulkotoiminnat lasten ja vanhempien ehdotuksista. Tulokset on kerätty suoraan pienten puolen kasvattajilta kerätystä tiedosta, jossa on yksitellen käyty läpi ehdotukset miettien, onko kyseistä ulkotoimintaa toteutunut pienten ryhmässä.

Kuvio 4. Päiväkotiki Loikan pienten puolen (0–3-vuotiaat) ulkopedagogiikan ehdotusten jakauma.

Haastattelusta selvisi, että pienten puolella ulkotoimintaa rajaa lasten määrä ryhmässä sekä heidän taitotasonsa ulkotoiminnan suunnittelussa. Myös kasvattajien määrä ryhmässä vaikuttaa ulkotoiminnan toteutumiseen. Osa lasten ja vanhempien ehdotuksista oli sisällöltään liian vaativia pienten lasten puolelle, ja tämän vuoksi ne rajautuivat automaattisesti pois, esimerkiksi joukkuepelit tai kisat. Ehdotuksista 39 % jäi toteutumatta pienten puolella. Vaikka ehdotuksista monta piti rajata pois vaativuuden vuoksi, tai alkuperäistä ehdotusta muokata sopivammaksi pienten puolelle, lopputuloksena voitiin silti todeta 61 % lasten ja vanhempien ehdotuksista toteutuvan pienten puolella.

Kuviossa 5 esitetään päiväkotiki Loikan isojen puolen, eli 4–5-vuotiaiden puolella toteutuneet ulkotoiminnat lasten ja vanhempien ehdotuksista. Isojen puolen ulkotoiminnan kartoitus koskee vain Seikkailijoiden ryhmää, ja heidän kasvattajaltaan saatua tietoa tässä tutkimuksessa. Retkeilijöiden ryhmän kasvattajan estyttyä tulemaasta haastatteluun. Seikkailijöiden ryhmän kasvattajan kanssa on käyty yksitellen läpi ehdotukset mieltien, onko kyseistä ulkotoimintaa ryhmässä toteutunut.

Kuvio 5. Päiväkotiki Loikan isojen puolen (3–5-vuotiaat) ulkopedagogiikan ehdotusten jakauma.

Haastattelusta selvisi, että isojen puolella ehdotuksista rajautui pois vaikeammin toteutettavat ehdotukset. Esimerkiksi. makkaranpaisto, aiheuttaen mahdollisia vaaratilanteita ja turvallisen paikan puuttuessa kyseiselle toiminnalle. Myös vieraampiin lajeihin tutustuminen näyttöyhti hankalana yhtälönä kasvattajan oman osaamisen puutteen vuoksi toteuttaa. Tähän kaivattiin osaavaa henkilöä kertomaan lajista, johon lasten kanssa tutustuttaisiin. Kuvion 5 mukaan ulkotoiminnan lasten ja vanhempien ehdotuksista 88 % Seikkailijöiden ryhmässä toteutui, ja 12 % ehdotuksista ei toteutunut.

6.3 Tukea ulkopedagogiikan toteuttamiseen kasvattajille

Haastattelun viimeisenä teemana käytiin kasvattajien kanssa läpi toiminnallisen työn tuloksesta syntyvää tuotosta. Tuotoksen tulisi olla kasvattajille arkeen toimiva työkalu ulkopedagogiikan toteuttamiseen. Kasvattajilta pyydettiin ideoita ja toiveita tuotokselle, jonka pohjalta saadaan tarpeellinen ja toimiva tuotos kasvattajien arkeen (taulukko 3).

Taulukko 3. Teema 3 – Tuotos, Päiväkoti Loikan kasvattajien ideoita ja toiveita tuotokselle.

TEEMA 3	TUOTOS - VUOSIKELLO
DIGITAALINEN TUOTOS	Valmista materiaalia
	Lyhyet, selkeät ohjeet
	Tulostettavat materiaalit
	Uutta ulkotoimintaa sisältävä
	Visuaalinen
	Digitaalinen
	Yksinkertainen
	Ei muunneltavissa, selkeä pohja
	Lapsiryhmille omat
JULISTE	Vuodenajoille omat
	Lapsiryhmille omat
	Vuodenaikoihin sopivat "tarrat"
	Lapsia osallistava väriyty/kirjoitus
	Yksinkertainen

Loikan kasvattajilla, pienten sekä isojen lasten ryhmässä oli aika lailla yhtäläinen näkemys toivotusta tuotoksesta. Tuotoksen toivottiin olevan digitaalinen. Tällöin tuotos olisi helposti saatavilla eikä katoaisi kaappien perälle muiden materiaalien alle. Digitaalisen tuotoksen toivottiin olevan yksinkertainen, visuaalinen eikä muunneltavissa. Sisällön toivottiin olevan myös yksinkertainen, missä ulkotoiminnat ohjeineen ja materiaaleineen olisi helposti saatavilla ja tulostettavissa. Tärkeimpänä toiveena kasvattajilla oli oma kohdistettu tuotos sekä iältään pienille että iältään isoille lapsiryhmille. Tätä toivetta pohjustettiin näkemyksellä ja kokemuksella, että usein ulkotoimintaa on suunnattu iältään isommille lapsille, jolloin toiminnan muuttaminen iältään pienille sopivaksi veisi kasvattajilta liian paljon aikaa, jota ei

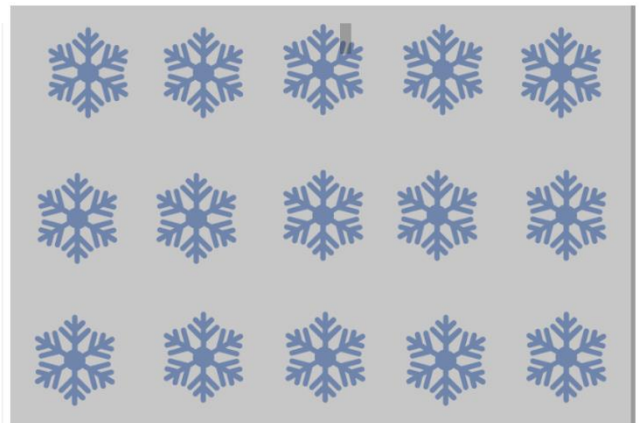
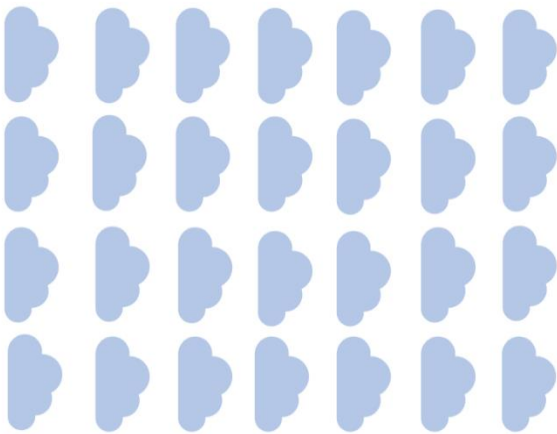
aina ole saatavilla. Joten toiveena oli valmiiksi suunniteltua ulkotoimintaa materiaaleineen myös iältään pienimmille lapsiryhmille.

Digitaalisen tuotoksen ohelle kasvattajilta tuli toive jonkinlaisesta julisteesta. Ryhmien eteisen seinään kiinnettävällä julisteella osallistetaan lapsia havainnoimaan toteutuneita ulkotoimintoja päiväkodilla kiinnittämällä julisteeseen ulkotoimintoa vastaava kuvake. Julisteella tehdään lasten vanhemmille/huoltajille näkyväksi päiväkodilla toteutuvaa ulkotoimintaa vuodenaikojen mukaan. Kasvattajien toiveiden mukaan tuotos olisi kaksiosainen. Ensimmäinen osa olisi täysin kasvattajien käytössä oleva digitaalinen tuotos toimintoihin ja materiaaleineen. Toinen osa osallistaa lapsia, ja tekee näkyväksi vanhemmille päiväkodilla toteutuvaa ulkotoimintaa.

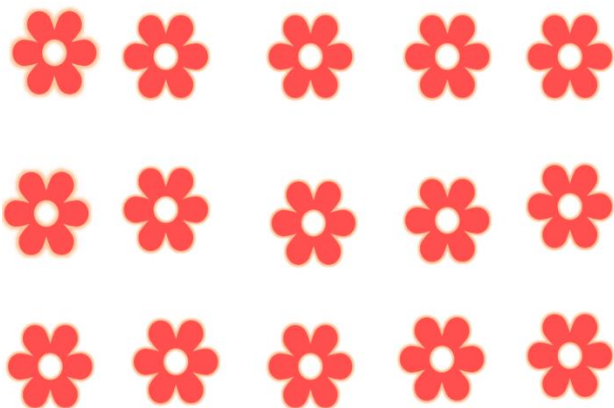
7 ULKOPEDAGOGIIKAN JULISTE JA OPAS

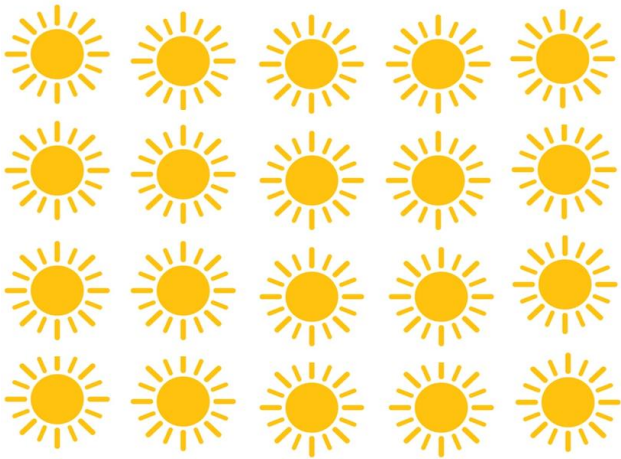
7.1 Juliste

Tuotoksesta on otettu kuvakaappaukset, jotka olen laittanut tähän näkyville. Vuodenaikajuliste, jonka lisäksi voidaan tulostaa ja laminoida kuvakkeita. Kuvakkeisiin voidaan kirjoittaa toteutettu ulkotoiminta ja lapsi pääsee kiinnittämään ulkotoiminta kuvakkeen julisteeseen.

Asiakirjan loppu ■

7.2 Digitaalinen ulkopedagogiikan opas

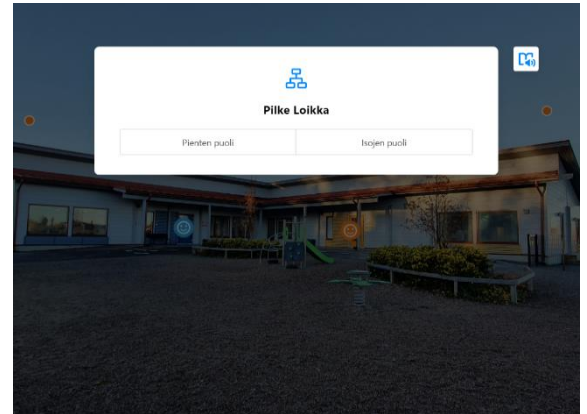
Digitaalisen ulkopedagogiikan oppaan esittelyä kuvakaappauksen avulla. Opas aukeaa kansilehdelle, josta on havaittavissa pieniä pallukoita, tageja. Tagia painamalla avautuu lisää tietoa. Tageissa kerrotaan tutkimuksesta, teoriapohjasta, tutkimuskysymyksistä, tutkimusmenetelmistä sekä tekijästä.

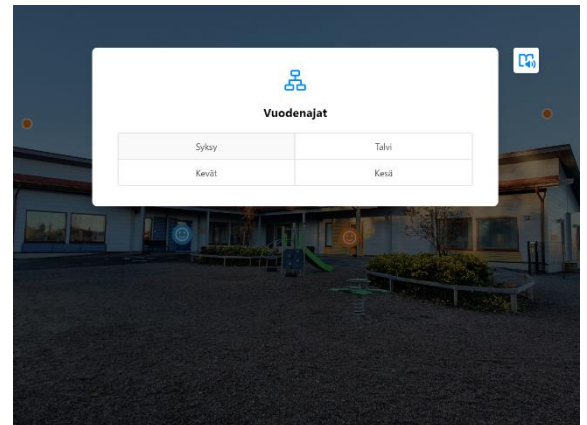
Seuraavaksi skenaario etenee Loikan päiväkodin kuvaan. Tässä kohtaa tageissa kerrotaan yhteistyötahosta, lasten ja vanhempien osallistamisesta, yhteiskehittämisestä. Myös havainnoimaan tuotosten jaottelua on oviin merkattuna pienten ja isojen lasten puolet.

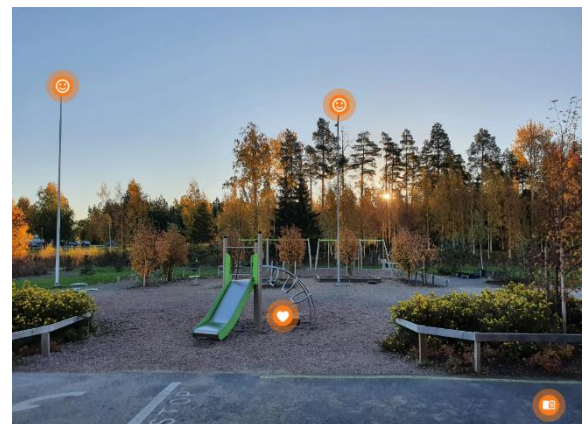
Skenaario antaa seuraavaksi vaihtoehdon, jossa pääsee valitsemaan kumman lapsiryhmän puolelle haluaa päästä tutustumaan. Tässä kohtaa kasvattajien on helppo kohdentaa ulkopedagogiikan toiminnot sopimaan omaan lapsiryhmäänsä.

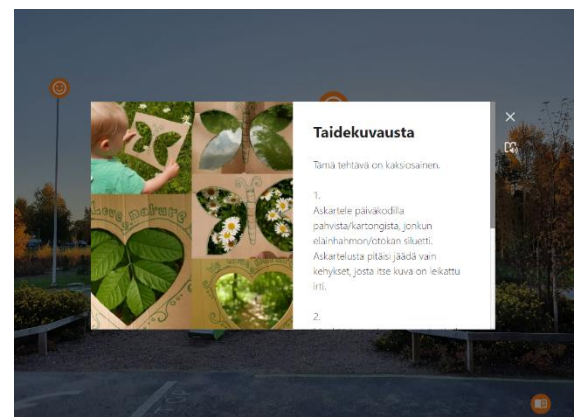
Kun lapsiryhmä on valittu, seuraavaksi aukeaa vuodenaikojen valikko. Tämä helpottaa myös kasvattajien käyttöä kohdentaen toiminnot sopimaan haluaansa vuodenaikaa.

Kuvakaappaus on otettu syksyn kuvapohjasta. Jokaisesta vuodenaikan pohjasta löytyy neljä tagia. Tagit sisältävät kaksi ulkotoimintoa, jotka sopivat valittuun vuodenaikaan, yksi tagi avaa lapsen mielipiteen kuulemisen tapoja ja viimeisessä tagissa näkyy käytetyt lähteet. Jokaisesta vuodenaikasta on tehty samanlainen pohja, ulkotoiminnot ja lapsen mielipiteen arvioinnit vaihtuen.

Esimerkkinä avattu yksi tagi, jossa näkyy syksylle sopivaa ulkotoimintaa isojen lasten ryhmille suunnattuna. Tagin sisältä löytyy ohjeet, tarinat, tarvittavat välineet sekä mahdolliset liitteet tai verkkosivut.

Linkki tuotokseen:

<https://www.thinglink.com/view/scenario/1690088730175472611>

7.3 Tuotoksen arviointi

Tuotoksen raakaversion kävin esittelemässä Loikan päiväkodissa. Tarkoituksena oli näyttää ja kertoa millainen tuotos tulisi olemaan. Kysellä kasvattajien mielipidettä sekä mahdollisia kehitysideoita. Salonen (2013 s. 18) kertoo prosessin tarkastusvaiheen eli arviointivaiheen olevan tärkeä osa kehittämisprosessia. Arviointivaiheessa toimijat yhdessä arvioivat syntyneitä tuotosta, jolloin saadaan tietoa siitä, tuleeko tuotosta vielä työstää vai onko se valmis viimeistelyvaiheeseen. Tässä arvioinnissa toimijoina toimivat Loikan päiväkodin kasvattajat. Tuotosta esiteltiin kahdelle eri kasvattajalle. Arviointi käytiin kahdenkeskisenä keskusteluna, jolloin mahdollisuus kehittävän palautteen antamiselle oli otollisempaa.

Palaute julisteista oli hyvää. Julisteet koettiin tarpeellisiksi, ja lasten osallistaminen koettiin hyvänä lisänä. Ulkotoimintojen havainnollistaminen vanhemmille koettiin tärkeäksi aiheeksi. Kasvattajilla oli tunne etteivät lasten vanhemmat ole aina tietoisia minkälaista ulkotoimintaa Loikan päiväkodilla toteutuu vuoden eri aikoina. Myös se, että kasvattajat saavat itse päättää minkä kokoisena julisteen haluavat seinälleen tulostaa, koettiin hyvänä asiana. Juliste koettiin myös henkilökohtaiseksi, koska kuvat ovat päiväkotia Loikan pihasta otettuja. Lapsia ajatellen julisteen kuviin on helpompi samaistua, kun lapset tunnistavat paikan.

Digitaalinen ulkopedagogiikan opas sai positiivisen vastaanoton. Tuotoksesta puuttui esittelyssä lapsille suunnatut ulkotoiminnat, mutta oppaan visuaalinen ulkomuoto ja rakenne olivat selvät. Opas sai kiitettävää palautetta yksinkertaisuudesta, joka helpottaa kaikkien mahdollisuutta käyttää tuotosta. Kaikilla ei ole tasavertaiset digitaidot henkilöstössä. Oppaan esittelyn aikana positiivisen huomion sai tuotoksen laajuus. Se, että tuotos on suunnattu koko päiväkodille, mutta pienten ja isojen ryhmien puoli on selvästi jaoteltu ja helposti saavutettavissa. Ylipäätään kiitosta sai pienten puolen huomiointi tuotoksessa ja heille suunnattu tasavertainen tuotos. Päiväkodilla on todettu, että usein pienten lasten ryhmät jäävät tuotoksissa ulkopuolelle. Digitaalisen oppaan visuaalinen ulkomuoto sai kehuja ja mielekkään tuntemuksen selata tuotosta läpi. Kehittämisideoita tuotoksen ulkomuodolle ja rakenteelle ei arviointikeskustelun aikana esiintynyt.

Tuotosten saavutettavuus on huomioitu koko prosessin ajan. Toiveena kasvattajilla oli helppo ja yksinkertainen tuotos, jota olisi mielekästä ja sujuvaa selata. Tuotoksen perustana toimi ajatus siitä, että tuotosta voisi käydä läpi kuka vain. Se ei vaatisi minkäänlaista tietoa ja taitoa

digitaaliseen maailmaan käyttäjältä. Oppaassa pystyy etenemään vain muutamilla klikkauksilla.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tavoitteena oli yhteiskehittää lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa päiväkotikielisen ulkopedagogiikkaa. Aineistoa kerättiin lasten ja vanhempien kyselyllä sekä kasvattajien haastatteluilla. Tuotoksena syntyi kaksiosainen työvälite päiväkodin käyttöön. Vuodenaikajuliste osallistamaan lapsia, ja tekemään tavoitteellista ulkotoimintaa näkyväksi lasten vanhemmille. Toinen osa tuotoksesta tuli ainoastaan kasvattajien käyttöön. Tuotos sisältää kohdennettuja ulkopedagogiikan toimintoja jokaiselle vuodenaikajalle, molemmille päiväkodin ryhmille. Lapsia osallistava teema näkyy myös kasvattajien tuotoksessa. Tuotokseen on lisätty erilaisia lapsen mielipiteen kuulemisen ideoita arviointia varten. Tutkimuskysymyksiä tässä tutkimuksessa oli kolme, joihin vastaan tässä luvussa peilaten teoriapohjaan ja saatuihin tuloksiin.

8.1 Tavoitteellisen ulkoilun nykytila Pilke-päiväkotikielissä

Aihetta lähestyin kysymällä kasvattajilta käytössä olevia ympäristöjä sekä suunnitellun ja ohjatun ulkoilun määrää viikossa. Haastatteluissa tuli ilmi, että käytössä olevia ympäristöjä oli monipuolisesti käytössä molemmissa lapsiryhmissä. Pienten puolella ympäristöjen käyttö on suppeampaa, mutta on täysin suhteutettavissa lapsiryhmän sen hetkiseen taitotasoon. Kuten varhaiskasvatustalain (540/2018) 2 luvun 10 § kerrotaan, on varhaiskasvatuksen tarjottava erilaisia ympäristöjä tukemaan ja kehittämään oppimista, ollen samalla lapselle turvallinen. Myös ikätasoinen ympäristö on huomioitava haastaen lasta kehittymään. Myös Cantell ym. (2020, s. 29) toteavat eri ympäristöjen monet merkitykset. Ympäristöllä ei tarkoiteta vain ja ainoastaan luontoa. Myös sosiaalinen ympäristö toteutuu yhtenä ympäristönä, jossa ihmiset ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa toisiinsa. Sosiaalinen ympäristö on yksi ympäristökasvatuksen ympäristö, jossa korostuvat sosiaaliset taidot ja yhteisöllisyys. Näitä asioita myös Palmer korostaa ympäristökasvatuksen puumallissa. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, s. 21) tuo esille terveellisen ja kestäväen elämäntavan yhtenä arvoperustana toiminnalle. Tutustuttamalla lapsia erilaisiin ympäristöihin ja vahvistamalla luontosuhdetta, luodaan lapselle pohjaa terveelliselle ja kestäväällä elämäntavalle.

Ohjatun ulkoilun määrä vaihteli lapsiryhmissä. Esille nousi haasteina sääolosuhteet, taitotaso henkilöstössä sekä lapsiryhmissä ja henkilöstön resurssit. Haasteet olivat enemmän monimuotoisempia pienten lasten ryhmässä, kuin isojen lasten puolella. Kasvattajat toivat haastatteluissa esille myös karttuneen kokemuksen ja oman kiinnostuksen tavoitteellista ulkoilua

kohtaan. Näitä oli helppo hyödyntää ohjatun ulkoilun suunnittelussa. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 150) toivat esille yhtenä haasteena toteuttaa ympäristökasvatusta varhaiskasvatuksessa sen puuttuessa varhaiskasvatusta ohjaavista asiakirjoista. Ohjausjärjestelmät eivät sido kaikkia toimijoita nostamaan näitä teemoja esille varhaiskasvatuksessa. Teemojen esiintyminen on usein kiinni päiväkodin arvoista sekä henkilökunnan motivaatiosta kokea aihetta tärkeäksi.

Yhteenveto Loikan ulkopedagogiikan nykytilasta näyttäytyi monipuolisena tarjottimena. Ulkoiluympäristöjä oli käytössä monia, jotka tarjosivat erilaisia ympäristöjä lapsille. Valittavissa oli päiväkodin omaa pihaa, yleisiä leikkipuistoja, metsiä, urheilukenttää sekä muuta vapaasti käytettävissä olevaa tilaa kuntalaisille. Viikoittainen ohjattu ja tavoitteellinen ulkoilu oli isomilla lapsilla säännöllistä ja siihen selvästi panostettiin. Pienten lasten tavoitteellinen ulkoilu rajoittui enemmän arkisiin asioihin, joten voidaan sanoa että sekin toteutui johdonmukaisesti. Henkilöstön kiinnostus luontosuhteeseen, kestävään kehitykseen ja luonnossa olemiseen antoi motivaatiota panostaa lasten tavoitteelliseen ja ohjattuun ulkoiluun. Wahlström ja Juusola (2017, s. 8) tuovat esille lasten tarvitsevan nykyaikana rutkasti luonnossa vietettyä aikaa. Nykylapsuus voi olla kognitiivisesti raskasta ja stressaavaa. Luonnossa lapsilla itsetuntemus, hyvinvointi ja sosiaaliset taidot vahvistuvat. Aistikokemus luontoon lisää myötätuntoa muita eläviä olentoja kohtaan. Pilke Loikassa nykytilanteen selvittelyn kautta näyttää siltä, että lapsille tarjotaan monipuolista ja monimuotoista ulkoilua.

8.2 Tavoitteellisen ulkoilun kehittäminen Pilke-päiväkoti Loikassa

Tavoitteellisen ulkoilun kehittämistä lähestyin lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotusten kautta. Tarkoituksena oli käydä kaikki esille tulleet ehdotukset läpi yhdessä kasvattajien kanssa, ottaa uudet esille tulleet ulkotoiminnan ehdotukset lähempään tarkasteluun ja huomioida jo toteutuneet ulkotoiminnat kehittämisen pohjana. Tuloksista ilmeni kuitenkin, että lähes kaikkia lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksia jo toteutui Päiväkoti Loikassa. Ja ne mitkä ei toteutuneet, oli ne selitettävissä hyvine perusteluineen. Selviä kehittämiskohtia ulkopedagogiikalle mihin olisi voinut tarttua, ei tullut lapsilta ja vanhemmilta. Tällä saatiin esille hyvää ja tärkeää tietoa siitä, että lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksien pohjalta päiväkotit Loikassa toteutetaan hyvinkin pitkälle jo haluttuja ulkotoimintoja. Koska kehittämiskohtaa piti lähestyä uudella tavalla, kokosin lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksista vuodenaikojen ympärille sopivat teemat. Myös kaikista mieluisimmat teemat mitä toivottiin, tuli

huomioitua. Lähdin kehittämään ulkopedagogiikan oppaaseen uusia ulkotoimintoja haluttujen teemojen ympärille. Tällä tavalla saatiin kehitettyä päiväkotiloikan ulkopedagogiikkaa olemalla mieluisia lasten ja vanhempien toivomuksille, sekä uusia ideoita kasvattajille käyttöön teemojen ympärille. Cantell ja Koskinen (2004, s. 63) avaavat Jerosen ja Kaikkosen taalomallia, jossa otetaan kantaa ikätasoiseen ympäristökasvatukseen, jossa pääteemoja esiintyy neljä. Pääteemana arviointi on viimeinen teema. Arviointia tulisi tapahtua itsearviointia, opettajien arviointina sekä vanhempien arviointina, jolla myös osallistetaan vanhempia toimintaan.

Halusin myös kehittää ulkopedagogiikkaa enemmän lisäämällä lapsen osallisuutta ulkopedagogiikan oppaan sisältöön sekä tuoda kasvattajille uusia työkaluja käyttöön ottamalla mukaan lapsen mielipiteen huomioitavia toimintoja jokaiselle vuodelle. Tällä tavalla kasvattajat saavat jatkossa myös hyvää tietoa kehittää ulkopedagogiikan suuntaa lapsille mieleiseksi. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2022, s. 22–23) avataan pedagogiikan käsitettä. Pedagoginen toiminta on lasten ja kasvattajien välillä toteutuvaa vuorovaikutuksellista yhteistä toimintaa, jonka lähtökohtana toimii lapsen mielenkiinnon kohteet ja tarpeet. Samanlaiset lähtökohdat toimivat ulkopedagogiikan suunnittelussa. Meirän VaSu:ssa (2017, s. 23.-b) tuodaan myös esille osallisuuden teemaa yhtenä ohjaavana periaatteena varhaiskasvatuksessa. Osallisuutta näyttäytyy lapsilähtöisenä. Osallisuus antaa lapselle mahdollisuuden osallistua ja vaikuttaa omassa yhteisössään. Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 31) kertovat ympäristökasvatuksen yhtenä tavoitteena olevan osallisuus ja aktiivinen toimija. Tällä tavalla lapsi kokee mahdollisuuden osallistua ja olla osallisena tulevaisuuden rakentamisessa.

Yhteiskehittäminen yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa tutkimuksessa oli kannattavaa, jolla saavutettiin enemmän kuin asetetut tavoitteet. Ottamalla huomioon lasten ja vanhempien mielipiteitä saatiin arvokasta tietoa ulkopedagogiikan toteutumisesta päiväkotiloikassa. Kuten Ahlstrand (2019) tuo esille yhteiskehittämisen olevan yksi työskentelytapa, jolla jatkjalostetaan jo olemassa olevia toimintamalleja luoden uusia käytäntöjä. Yhteiskehittämisessä myös käyttäjästä tulee rakentaja passiivisen roolin sijaan. Nyt lapsilla ja vanhemmillä oli mahdollisuus päästä vaikuttamaan tähän tutkimukseen ja kehittää päiväkotiloikan ulkopedagogiikkaa paremmaksi. Perheiden ja päiväkotiloikan välinen vuorovaikutus lisääntyi yhteisen päämäärän vuoksi, jossa jokaisella oli sama tavoite. Haltia-Nurmi ym. (2020) kertovat yhteiskehittämisen syntyvän tarpeista, ideoista ja tavoitteista. Yhteiskehittämisellä haetaan uusia ratkaisuja, joista kaikki toimijat hyötyvät.

Yhteiskehittämisellä saavutettiin myös yhteisöllisyyden tavoitteet toimijoiden välille. Yhteisön jäsenten välinen luottamus sekä yhteisen tavoitteen eteen toimiminen kasvattaa jokaisen yksilöllistä sosiaalista pääomaa. Ruuskanen (i.a.) avaa käsitettä sosiaalinen pääoma tarkoittavan usein sosiaalisia verkostoja, normeja ja luottamusta, joilla vahvistetaan yhteisön jäsenten välistä yhteistoimintaa, resurssien hyödyntämistä ja toimintojen yhteensovittamista.

8.3 Tavoitteellisen ulkoilun tukeminen Pilke-päiväkoti Loikassa

Tavoitteellisen ulkoilun tukemista lähestyin haastattelun aikana kasvattajilta kysymällä heidän mielipidettään asiaan. Kasvattajilla oli yhteinen näkemys tuotoksesta, jolla tuetaan tavoitteellista ulkoilua päiväkotikiikossa. Tuotoksen toivottiin tuovan konkreettisia työkaluja kasvattajien arkeen. Tuloksista ilmeni, että kasvattajat kaipasivat yksinkertaista, helposti toteutettavaa ulkotoimintaa. Yhtenä isona toiveena oli lapsiryhmien huomioiminen.

Teorian sekä tuloksien kautta on yhtenäistä, että kasvattajien omalla toiminnalla ja kiinnostuksella ympäristökasvatukseen ja ulkopedagogiikan muodostumiseen on suuri merkitys. Myös sillä kuinka hyvin kasvattajat tunnistavat lapsiryhmän sen hetkisen tieto- ja taitotason. Kuten Parikka-Nihti ja Suomela (2014, s. 57) tuovat esille varhaiskasvatuksen sisällöllisen painotuksen ympäristökasvatuksen ympärille lähtee usein päiväkodin henkilöstön omasta kiinnostuksesta aiheita kohtaan sekä arvoista kunnioittaa luontoa ja pitää ympäristöasioita tärkeänä teemana. Päiväkoti Loikan kasvattajien haastattelun tuloksista nousi esille usein kiinnostus hyödyntää luontoa ja ulkoiluympäristöjä varhaiskasvatuksessa. Hyödyntäminen nousi myös esille usein päiväkotikiikossa sijainnin vuoksi. Sijainti mahdollisti monien ulkoiluympäristöjen käytön. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2022, s. 21) tuo esille terveellisen ja kestävä elämäntavan yhtenä arvoperustana. Siinä pyritään tunnistamaan ja huomioimaan kestävä elämäntavan periaatteita arjessa.

Ulkopedagogiikan oppaassa hyödynnettiin lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksia. Ehdotuksien kautta saatiin hyvää tietoa jo kasvattajille heidän toteuttamastaan ulkotoiminnasta, jolla näytti olevan positiivinen lataus. Myös kasvattajien esille tulleet arvot ympäristökasvatuksesta, lasten tieto- ja taitotasosta ja kestävästä kehityksestä on tuotiin esille.

9 POHDINTA

Tutkimuksen tavoitteena oli yhteiskehittää ulkopedagogiikkaa lasten, vanhempien ja Loikan kasvattajien kanssa, ja tästä rakentaa kasvattajien arkeen toimiva tuotos uusine ulkotoimintoineen. Tulokset esittivät Loikan päiväkodin ulkopedagogiikan olevan monipuolista ja vanhempien sekä lasten toivomuksia hyvinkin vastaavaa. Kasvattajat kuitenkin toivoivat arkeensa uusia ideoita tai työkaluja. Tuotoksen olen kehittänyt vastaamaan lasten ja vanhempien toiveita ulkotoimintojen suhteen luoden uusia ideoita kasvattajille vuodenaikojen mukaan, sekä kohdennettuna päiväkodin pienten ja isojen lasten puolelle. Tuon pohdinnassa esille opinnäytetyön prosessia kokonaisuudessaan, mitä olisin voinut tehdä toisin sekä omaa oppimisen polkuani.

Opinnäytetyötä aloin työstää keväällä 2021 pikkuhiljaa, koska yhteistyötaho oli varmistunut. Opinnäytetyön aloitus ei ollut vielä ajankohtaista kuitenkaan. Alku sujui omalla painollaan aloitusseminaarien myötä, jossa pohdittiin tutkimukselle aiheita. Kiire ei ollut edetä opinnäytetyön suhteen, ja työskentelinkin alkuun rauhaisasti muun opiskelun ohella.

Oma mielenkiintoni varhaiskasvatukseen sekä ympäristökasvatuksen teema yhdistettynä ulkopedagogiikkaan antoi oman motivaation perehtyä laajasti ja monipuolisesti eri aineistoihin teoriaa tutkiessa. Välillä tuntui jopa hankalalta yrittää rajata aiheita, koska aineistoa olisi ollut yhdisteltävissä toisiinsa paljon. Kuitenkin ulkopedagogiikan käsite on suhteellisen uusi ja vähän tutkittu. Tämän tutkimuksen myötä olen kartoittanut omaa kykyäni tarkastella ja arvioida ilmiöitä eri kirjallisuuden ja aineistojen pohjalta. Koin aiheen myös tärkeäksi yhteiskunnallisesti, jossa luonnon monimuotoisuus ja kunnioitus olisi tuotava esille jo varhaiskasvatuksessa.

Tutkimuksen menetelmät ja prosessi oli alkuun mietitty tarkasti. Kuitenkin heti tiedonkeruuvaiheessa koin ensimmäisen vastoinkäymisen heikon vastausprosentin vuoksi. Lasten ja vanhempien heikkoon osallistumiseen vaikutti todennäköisesti vielä koronan tuomat vaikutukset päiväkodilla. Pidin tutkimukselle tärkeänä saada esille lasten ja vanhempien ääntä ja yhteiskehittää yhdessä Loikan toimintaa, joten erilainen lähestymistapa piti miettiä. Tämä kehitti jo itsessään näkökulman muutosajattelua, ja miten tavoittaisin halutun asiakaskunnan. Suunnitelmia piti muuttaa. Ohjaajan kanssa pyöriteltiin erilaisia ajatuksia lähestymistavoista, ja tulitiinkin tulokseen, missä kasvokkain tapahtuva kysely olisi paras mahdollinen menetelmä

osallistaa lapsia ja vanhempia yhteiskehittämiseen. Tämä osoittautui antoisaksi tavaksi kerätä tietoa.

Haastatteluajan sopiminen osoittautui myös haasteelliseksi. Kasvattajat olivat yhteistyöhaluisia, mutta kiireettömän haastatteluajan löytäminen oli vaikeaa hetkiseen päiväkotiarkeen. Toivoin haastattelulle aikaa ainakin yhden tunnin ryhmää kohti. Yhteistyötaitoja ja joustavuutta tarvittiin molemmilta osapuolilta. Haastattelut saatiin sovittua kesäajalle, jolloin lapsia oli vähemmän päiväkodilla ja kasvattajien oli helpompi irrottautua työn touhuista. Haastattelijan rooli, tiedonkerääminen käyttäen haastattelurunkoa, ja olemalla täysin puolueeton osapuoli olivat myös uusia rooleja itselle. Koska itse työskentelin varhaiskasvatuksessa tehden lyhyitä sijaisuuksia, ja oman lapsen ollessa Loikassa hoidossa, omien mielipiteiden ja huomioiden tuominen ei ollut tutkimuksen kannalta suotavaa. En halunnut johdatella kasvattajia haastattelun aikana ollenkaan. Toinen vastoinkäyminen tuli vastaan kasvattajien haastattelun aikana, jolloin käytiin läpi lasten ja vanhempien ehdotuksia. Alkuperäinen suunnitelma, jossa tarttuaisin uusiin ulkotoiminnan ehdotuksiin, tuoden niitä enemmän esille tuotoksessa kariutui kasvattajien haastattelun aikana. Ulkotoiminnan ehdotuksista selvisi, että lähes kaikkea ulkopedagogiikkaa Loikassa jo toteutettiin. Toki tämä antoi tärkeää tietoa siitä, että ulkopedagogiikka oli monipuolista ja toivottua Loikassa. Tutkimuksen suuntaa piti jälleen miettiä kasvattajien näkökulmasta, varsinkin tuotoksen hyödyllisyyttä työkaluna toimivaksi. Nämä haasteet ja tutkimuksen vaiheiden uudelleen miettiminen laajensi kokonaiskuvaa prosessista, sekä opin tutkimuksen mahdollisuuden jatkuville muutoksille.

Motivaation ja ajan löytäminen työskentelylle oli tärkeä oppi näin pitkässä ja laajassa prosessissa, missä suunnitelmat voivat muuttua lähes jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksen ennakoimaton kulku oli täysin ristiriidassa omien opittujen toimintotapojen kanssa. Suunnitelmallisuus ja aikataulutukset ovat vahvasti läsnä omassa toiminnassa. Tästä alkoi enemmän itsenäinen työskentelyn vaihe litteroinnin ja analysoinnin myötä, jolla saatiin tuloksia esille. Itsensä johtaminen oli tärkeä ominaisuus, jota tuli harjoiteltua tässä kohtaa tutkimusta syvemmin. Perehtyminen erilaisiin analysoinnin menetelmiin ja tutkimuksellisiin käsitteisiin oli aikaa vievää.

Tutkimusmenetelmiin ja niiden termeihin tutustuminen oli itselleni uutta. Menetelmien monimuotoisuus ja yhtäaikaisten käytö avasivat erilaisten tutkimusten mahdollisuuden ikkunan itselle. Vaikka päädyinkin omassa tutkimuksessani suosittuihin tutkimusmenetelmiin, avasi se silti itselleni tietoisuuden muistakin menetelmistä.

Tuotoksen suunnittelu ja rakentaminen lisäsi omia digitaitojani. Alun perin olin ajatellut tuotoksen tehdä Canva-sovelluksella, jossa visuaalisuus pääsisi oikeuksiinsa. Ohjaajani mainitsemana tutustuin Thinglink sovellukseen, joka oli itselleni uusi tuttavuus. Sovellukseen tutustuminen ja skenaarioiden luominen vei tutkimusprosessista oman aikansa. Halusin luoda tutkimuksen tuotoksena jotakin uudenlaista. Kasvattajat voivat mahdollisesti käyttää varhaiskasvatuksessa opetuskäytössä Thinglink sovellusta, tutustuessaan siihen tuotoksen kautta. Tavoitteina tuotokselle oli helppous, yksinkertaisuus ja visuaalisesti silmää miellyttävä. Mielestäni onnistuin Thinglink sovelluksen avulla tässä mainiosti. Tuotoksessa esille tulevat ulkotoiminnat nojautuvat lasten ja vanhempien ulkotoiminnan ehdotuksien pohjalta suosituimpiin ehdotuksiin. Tällä tavalla pyrin yhdistämään kaikki tutkimuksen osapuolet, josta jokainen hyötyy. Thinglink sovellus on yksinkertainen, ja sinne sai sisällytettyä paljon tietoa tekemättä pohjasta monimutkaista käyttöä.

Jatkokehittelyä tutkimukselle voisi lähteä avaamaan eri teemojen kautta. Tässä tutkimuksessa ei ole huomioitu lasten ja vanhempien ehdotuksia erillään toisistaan. Mielestäni olisi ollut hyvää ja arvokasta tietoa, jos ehdotukset olisi jaoteltu. Lasten ja vanhempien ehdotuksissa varmasti on eroavaisuuksia havaittavissa. Tämän pohjalta voisi mahdollista jatkokehittelyä toteuttaa.

Sosionomin kompetensseja avaan seuraavaksi tähän tutkimukseen. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (2017, s. 10) kertoo sosionomin kompetensseihin kuuluvan sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatioosaaminen sekä työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen. *Eettinen osaaminen* kehittyi mielestäni monissa eri prosessin kohdissa. Tasa-arvoinen kohtelu kaikkia tutkimukseen osallistuneita toimijoita kohtaan, sekä vastuullisuus ja oikeudenmukaisuus läpi leikkasivat koko tutkimusprosessia. *Asiakastyön osaaminen* kehittyi kerätessä lapsilta ja vanhemmilta ulkotoiminnan ehdotuksia sekä kasvattajien haastatteluiden kautta. Sujuva vuorovaikutus eri toimijoiden kanssa, luoden luottamusta samalla. *Palvelujärjestelmäosaaminen* varhaiskasvatuksessa kehittyi tutustumalla varhaiskasvatusta ohjaaviin lakeihin ja asiakirjoihin. Myös perehtyminen Loikan ulkopedagogiikan laatuun antoi näkökulmia toiminnan monimuotoisesta järjestämisestä. Tämän kautta myös *kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen* kehittyi. Varhaiskasvatuksessa esiintyvä ajankohtainen ongelma tuli esille tutkimuksen aikana. Henkilöstön vähäinen resurssi tuli esille jo yrittäessä sopia tutkimuksen kannalta oleellisia asioita

esim. haastatteluita. Myös ulkopedagogiikan laatu ja laajuus ovat yhdistettävissä henkilöstön resurssiin. *Kehittämis- ja innovaatio-osaaminen* on läpikulkenut koko prosessin ajan, ja ollut yhtenä teemana tutkimuksessa. *Työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen* on kehittynyt osittain. Koen, että työyhteisötaidot ovat kehittyneet työskennellessä yhteistyötahon ja muiden toimijoiden kanssa. Johtamistaidot ovat olleet esillä itsensä johtamisen kautta. Yrittäjyysosaamisen koen kuitenkin jääneen vähäiseksi.

Tämä tutkimusprosessi ja oppimisen polku on ollut rankka, mutta opettavainen. Monta asiaa tekisin toisin, ja olisin itseäni kohtaan armollisempi tutkijana tulevissa tutkimuksissa. Myöskään näin suureen prosessiin en lähtisi yksin. Toisen mielipiteen ja ideoiden kuuleminen olisi tärkeää varsinkin haasteellisissa tilanteissa, ja omalle työlleen tuntui niin sanotusti sokaistuvan jossakin vaiheessa.

LÄHTEET

- Ahlstrand, A. (4.10.2019). *Osallistamisesta osallisuuteen – hyviä käytäntöjä yhdessä kehittäen*. <https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2019/10/04/osallistamisesta-osallisuuden-hyvia-kaytantoja-yhdessa-kehittaen/>
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. (2017). *Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren: Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä*. https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/arene_sosionomiselvitys_pitka_raportti_fin.pdf?t=1526901428
- Auvinen, A., & Tarkinen, E. (2018). *Soluessee: Kvalitatiivinen tutkimus*. Proakatemia. <https://essee pankki.proakatemia.fi/soluessee-kvalitatiivinen-tutkimus-2/>
- Brandt, R., & Piirainen, M. (2018). *Vilinän markkinat. Muunneltava ja osallisuutta lisäävä toimintamalli varhaiskasvatuksessa*. [AMK-opinnäytetyö, Lahden ammattikorkeakoulu]. Theseus. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2018111417154>
- Cantell, H., & Koskinen, S. (2004). Ympäristökasvatuksen tavoitteet. Teoksessa H. Cantell (toim.), *Ympäristökasvatuksen käsikirja*. (s. 60–79). PS-kustannus.
- Cantell, H., Aarnio-Linnanvuori, E., & Tani, S. (2020). *Ympäristökasvatus: Kestävän tulevaisuuden käsikirja*. PS-kustannus.
- Edis, L. (2016). *Kestävän kehityksen kasvatusta päiväkodeissa*. [AMK-opinnäytetyö, Diakonia-ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/107449/Edis_Lotta.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Günther, K., Hasanen, K., & Juhila, K. (2021). Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Yhteiskuntatieteellinen tietarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>
- Haltia-Nurmi, M., Vainio, M., & Keränen, K. (2020). *Yhteiskehittämisen ABC. Askeleet yhteiskehittämiseen Espoon oppimisympäristöissä*. Espoon Kaupunki. [https://static.es-poo.fi/cdn/ff/1Kc-yID1ngTsd0WzBR_Y2LLjVuTACP3_tRAsvPaA8/1629461641/public/2021-08/Yhteiskehittämisen%20tyokirja_saavutettava.pdf](https://static.es-poo.fi/cdn/ff/1Kc-yID1ngTsd0WzBR_Y2LLjVuTACP3_tRAsvPaA8/1629461641/public/2021-08/Yhteiskehittamisen%20tyokirja_saavutettava.pdf)
- Harra, T., Mäkinen, T., & Sipari, S. (2012). *Yhteiskehittelyllä hyvinvointia*. Helsinki. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2019101119876>
- Haukka, A. (2022). Luonto oppimisympäristönä vahvistaa oppimista. Suomen luonto- ja ympäristökoulujen liitto ry. https://www.luontokoulut.fi/ulkona_oppimisen_hyodyt/
- Hietala, O. (2018). Sosiaalisen kuntoutuksen yhteiskehittämisessä osallisuus avautuu kaikille. Teoksessa Kostilainen, H. & Nieminen, A. *Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja*

mahdollisuuksia. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/141721/Diak_Ty-oelama_13_verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y

- Hänninen, H., Pitkä, E., & Murto, P. (2020). *Yhteiskehittämisellä yhteisöllisyyttä varhaiskasvatuksen vuorohoitoon.* LAB Pro. <https://www.labopen.fi/lab-pro/yhteiskehittamisella-yhteisollisyytta-varhaiskasvatuksen-vuorohoitoon/>
- Isola, A-M., Kaartinen, H., Leemann, L., Lääperi, R., Schneider, T., Valtari, S., & Keto-Tokoi, A. (2017). *Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa.* Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Juhila, K. (i.a.). Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>
- Kangas, J., Ukkonen-Mikkola, T.; Harju-Luukkainen, H., Ranta, S., Chydenius, H., Lahdenperä, J., Neitola, M., Kinos, J., Sajaniemi, N., & Ruokonen, I. (2021). Understanding Different Approaches to ECE Pedagogy through Tensions. *Education Sciences*, 11(12). <https://www.mdpi.com/2227-7102/11/12/790>
- Kataja, E. (2018). *Varhaiskasvatuksen henkilöstön rooli varhaiskasvatuksessa osallisuuden edistäjänä – tai estäjänä.* Osallisuus varhaiskasvatuksessa -videosarja [video]. Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/osallisuus-varhaiskasvatuksessa-videosarja>
- Kaunisharju, E. (2016). *Yhdessä olemme enemmän. Varhaiskasvattajien näkemyksiä osallisuudesta.* [AMK-opinnäytetyö, Hämeenlinnan ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/113426/Kaunisharju_Erja.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Kostamo, P., Airaksinen, T., & Vilkkä, H. (2022). *Kirjoita itsesi asiantuntijaksi. Opas toiminnalliseen opinnäytetyöhön.* Art house.
- Laakso, M. (2022). Interaktiivisia videoita ThingLink sovelluksella [video]. Youtube. <https://www.youtube.com/watch?v=AnUnajCngXY&list=PLnM9qJqnIVfJ6uq9-hYzy0bgQpRJWm0c>
- Meirän VaSu. (2017. -a). *Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma.* Pedagoginen pienryhmätoiminta. <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2020/04/Meiran-vasu-Seinajoen-kaupungin-varhaiskasvatussuunnitelma.pdf>
- Meirän Vasu. (2017. -b). *Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma.* Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo. <https://www.seinajoki.fi/wp-content/uploads/2020/04/Meiran-vasu-Seinajoen-kaupungin-varhaiskasvatussuunnitelma.pdf>
- Muittari, J. (2021). *Koronapandemian vaikutukset suomalaiseen luonnossa liikkumiseen ja luontoliikuntapalveluiden tarjoamiseen.* Humanistinen Ammattikorkeakoulu.

<https://www.humak.fi/blogit/koronapandemian-vaikutukset-suomalaiseen-luonnossa-liikkumiseen-ja-luontoliikuntapalveluiden-tarjoamiseen/>

- Mykrä, N. (2017). Ulkona oppiminen ja opetussuunnitelma – monta karpästä yhdellä iskulla. Teoksessa Kettunen, A & Laine, A (toim.), *ilmiöt ihmeteltäväksi – monialaisia ideoita ulkona oppimiseen* (s. 9–13). PS-kustannus.
- Myllyniemi, U., & Jussila, V. (8.6.2021). *Ympäristökasvatusta ulko-opetuksen keinoin*. Suomen ympäristöopisto Sykli. <https://sykli.fi/blogi/ymparistokasvatusta-ulko-opetuksen-keinoin/>
- Nieminen, V. (26.10.2020). Yhteiskehittäminen kunnissa yhteiseksi asiaksi. Innokylä. <https://innokyla.fi/fi/ajankohtaista/yhteiskehittaminen-kunnissa-yhteiseksi-asiaksi>
- Närhi, J., & Ojala, A (2021). ”Luontopäiväkodissa tehdään majoja, nukutaan ja lasketaan liukumäkeä” [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.the-seus.fi/bitstream/handle/10024/507679/Ojala_Artturi.pdf?sequence=2
- Ojasalo, K., Moilanen, T., & Ritalahti, J. (2015). Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Sanoma Pro.
- Opetus-, kasvatusta- ja koulutusalojen säätiö (OKKA). (i.a.). *Systeeminen ajattelu*. <https://koulujuymparisto.fi/tukea-kestavan-kehityksen-tyohon/indikaattoreiden-arvioinnin-tukisivusto/vapaa-sivistystyo/indikaattori-2-kestavyystaidot-opetuksessa/systeeminen-ajattelu/>
- Oppi ja ilo. (i.a.). Metsäretkelle leikkimää ja oppimaan: Nappaa talteen seitsemän vinkkiä! <https://www.oppijailo.fi/verkkokauppa/metsassa-liikkuminen-tukee-lapsen-kehitysta>
- Parikka-Nihti, M., & Suomela, L. (2014). *Iloa ja ihmettelyä. Ympäristökasvatus varhaislapsuudessa*. PS-kustannus.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. (2014). Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Pilke päiväkodit. (28.6.2021). Pilkkeen päiväkodeille ympäristösertifikaatti. <https://www.pilke-paivakodit.fi/pilkkeen-paivakodeille-ymparistosertifikaatti/>
- Pilke päiväkodit. (i.a.-a). Pilke liikuntapäiväkotit Loikka. <https://www.pilkepaivakodit.fi/paivakodit/isokyro/pilke-liikuntapaivakoti-loikka/>
- Pilke päiväkodit. (i.a.-b). Hirsipäiväkotit – aistiystävällistä päiväkotirakentamista. <https://www.pilkepaivakodit.fi/hirsipaivakodit/#paivakoti-nosto>
- Raittila, R. (2016). Ympäristökasvatus on lasten toimintaa. Teoksessa Hujala, E & Turja, L (toim.), *Varhaiskasvatuksen käsikirja*. (s.210–220). PS-kustannus.

- Reunamo, J., & Suomela, L. (2013). Education for sustainable development in early childhood education in Finland. *Journal of Teacher Education for Sustainability*, 15(2). https://www.researchgate.net/publication/275996730_Education_for_sustainable_development_in_early_childhood_education_in_Finland?fbclid=IwAR2znELD-FIjNfQMiGu05osL1sp6tiAV526p_y_phM3fuNlzYvU7b9sRCQs
- Roos, P. (2017). *Käsityksiä lapsista ja lapsuudesta. Mitä kuuluu? Lapsen kertomukset ja osallisuus päiväkodissa*. Waasa Graphics Oy.
- Ruotsala, K. (2021). *Ulkopedagogiikkaa Kauhavan varhaiskasvatuksessa* [AMK-opinnäytetyö, Seinäjoen ammattikorkeakoulu]. Theseus. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/497652/Ruotsala_Kirsi.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Ruuskanen, P. (i.a.). *Sosiaalinen pääoma*. Jyväskylän Yliopisto – Yhteiskuntatieteiden ja filosofianlaitos. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-paoma>
- Saaranen-Kauppinen, A., & Puusniekka, A. (2006). *KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto*. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_3.html
- Salonen, A. (2020). *Kuinka ympäristökasvatuksesta tehdään elähdyttävää?* Teoksessa Cantell, H., Aarnio-Linnavuori, E. & Tani, S. (toim.). *Ympäristökasvatus. Kestävänä tulevaisuuden käsikirja* (s. 249–251). PS-kustannus.
- Salonen, K. (2013). *Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Opas opiskelijoille, opettajille ja TKI-henkilöstölle*. Turun ammattikoulu. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>
- Sandell, M. (2020). *Koronakevät muutti suomalaisten luontosuhdetta myönteisemmäksi, mutta harva on huolestunut luonnon yksipuolistumisesta*. YLE. <https://yle.fi/a/3-11418159>
- Suomela, L., & Tani, S. (2004). *Ympäristö kouluopetuksessa*. Teoksessa Cantell, H (toim.) *Ympärikasvatuksen käsikirja*. (s. 45–55). PS-kustannus.
- Suomen YK-liitto. (i.a.). *Lasten oikeudet*. <https://www.ykliitto.fi/yk-teemat/ihmisoikeudet/lasten-oikeudet>
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). (10.6.2022. -a). *Osallisuuden osa-alueet ja osallisuuden edistämisen periaatteet*. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johdaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asemassa-olevien-osallisuus/osallisuuden-osa-alueet-ja-osallisuuden-edistamisen-periaatteet>
- Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL). (9.3.2022. -b). *Lapsen osallisuus*. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/lapsen-osallisuus>

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL), Suomen ympäristökeskus (SYKE). & Luonnonvarakeskus (Luke). (2019). *Luontoaskel hyvinvointiin*. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/138943/Luontoaskel_hyvinvointiin_raportti.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Toikko, T., & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta*. Tampere University Press. https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/100802/Toikko_Rantanen_Tutkimuksellinen_kehittamistoiminta.pdf
- Tuomi, J., & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (uudistettu laitos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Turja, L. (2011). Lapset osallisina – kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. *Suomen Varhaiskasvatus ry:n verkkolehti*. <https://eceaf.org/wp-content/uploads/2014/03/2011-3-Turja.pdf>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HTK-ohje 2023. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- Varhaiskasvatuslaki 540/2018. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2018/20180540#Pidm45237817031088>
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (19.12.2018). Opetushallitus. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf
- Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (24.3.2022). Opetushallitus. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatussuunnitelmien-perusteet>
- Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>
- Wahlström, R., & Juusola, M. (2017). *Vihreä hoiva ja kasvatus*. Artemia.
- Wolff, L-A. (2004). Ympäristökasvatus ja kestävä kehitys: 1960-luvulta nykypäivään. Teoksessa Cantell, H. (toim.), *Ympäristökasvatuksen käsikirja*. (s. 18–29). PS-kustannus.
- YK:n lapsen oikeuksien sopimus. (1989). Lapsen oikeuksien sopimus – koko teksti. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>

LIITTEET

Liite 1. Tiedonkeruu info vanhemmille

Liite 2. Tiedonkeruu info palautelaatikkoon

Liite 3. Kyselylappu

Liite 4. Suostumus haastatteluun

Liite 5. Haastattelurunko, ja lasten ja vanhempien toimintaehdotukset

Liite 6. Tietosuojalomake

Liite 1. Tiedonkeruu info vanhemmille.

Hei Loikkalaiset!

Opiskelen sosionomiksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa, jossa suoritan samalla varhaiskasvatuksen opintoja.

Nyt on tullut aika opinnäytetyölle, jonka aion suorittaa Pilke Loikkaan Isoonkyröön.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää Loikan ulkopedagogiikan tilanne, ja kehittää sitä yhdessä vanhempien, lasten sekä Loikan kasvattajien kanssa.

Käsite ulkopedagogiikka voi olla joillekin täysin vieras. Lyhyesti ja ytimekkäästi, se on tavoitteellista ja ohjattua ulkoilua, jossa oppiminen siirretään luonto- ja kulttuurimaisemiin. Silloin siinä korostuu aistillisten kokemusten ja kirjallisen sivistyksen välinen yhteys, ja paikan merkitys oppimisessa nousee esille.

Haluankin osallistaa teitä vanhempia tähän tutkimukseen ottamalla huomioon teidän toiveitanne, ja kuuntelemaan lastenne toiveita, sen suhteen *"mitä ulkopedagogiikkaa te toivoisitte päiväkotiki Loikan tarjoavan teille"*.

Suoritan tiedonkeruun Loikassa 14.2 – 25.2.2022 (Vko 7 & 8). Sijoitan molempiin eteisiin punaisen postilaatikon, joka toimii palautuslaatikkona teidän aikuisten ja lastenne toiveille. Voit viedä lapun kotiin mietittäväksi ja palauttaa myöhemmin palautuslaatikkoon. Toiveita voit laittaa niin monta, kun keksit.

Toivon teiltä paljon vastauksia, jota voin hyödyntää tutkimuksessa. Vastaukset ovat anonymoituja, eikä teidän nimenne tule missään vaiheessa tutkimusta esille.

Nyt siis heittelemään ideoita esille, ja pääsette kehittämään Loikan ulkoilua yhdessä kasvattajien kanssa!

Opinnäytetyöstäni syntyvä tuotos jää Loikan hyödynnettäväksi ulkoilukäyttöön.

*Ystävällisin yhteistyöterveisin
Sina Rekola*

Liite 2. Tiedonkeruu info palautelaatikkoon.

Liite 3. Kyselylappu.

Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?	Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?
Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?	Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?
Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?	Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?
Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?	Mitä ulkopedagogiikkaa toivot päiväkotiki Loikan tarjoavan?

Liite 4. Suostumus haastatteluun.

SUOSTUMUS

1. Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa kehitetään yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa Pilkepäiväkoti Loikan ulkopedagogiikkaa.

2. Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen tai peruutatte suostumuksen, teistä keskeyttämiseen ja suostumuksen peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

3. Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kehittää yhdessä lasten, vanhempien ja kasvattajien kanssa päiväkoti Loikan ulkopedagogiikkaa.

4. Osallistujien osuus

Tällä suostumuksella suostun opinnäytetyöntekijän laatimaan haastatteluun vapaaehtoisesti, ja olen tietoinen mahdollisuudesta keskeyttää milloin tahansa. Tiedän että haastattelussa antamiani tietoja, taitoja ja kokemuksia tullaan käyttämään tutkimuksen ja päiväkoti Loikan hyväksi.

5. Allekirjoitukset, nimenselvennykset ja päivämäärä

Osallistujille on jaettu tietosuojalomake ja kehotettu lukemaan kaikki kohdat läpi, jonka jälkeen tämä suostumus on allekirjoitettu.

Liite 5. Haastattelurunko, ja lasten ja vanhempien toimintaehdotukset.

Haastattelurunko

Opinnäytetyön tutkimuskysymykset:

1. Miten tavoitteellinen ulkoilu tällä hetkellä näyttäytyy Pilke Loikan päiväkodissa?
2. Miten tavoitteellista ulkoilua tulisi kehittää Pilke Loikan päiväkodissa?
3. Miten tukea kasvattajia tavoitteellisen ulkoilun -vuosikellon toteuttamisessa? (ulkoilutilat, välineet, resurssit, motivaatio ja kiinnostus. Tuodaan esiin esteitä ja kannustimia)

Teema1. Tämänhetkinen tilanne

- Kuinka usein ryhmän ulkoilu sisältää ohjattua toimintaa?
- Mitä toimintaympäristöjä teillä on käytössä? Kaipaatteko muita ympäristöjä?
- Mitä ohjattua ulkoilua toteutuu pienten ja isojen ryhmässä? Entä yhteisesti? (Katso liite missä on vanhempien ja lasten ehdotuksia) Puuttuuko jotakin listalta?
- Kuinka paljon ulkoilun suunnitteluun menee aikaa?
- Toteutetaanko ohjatun ulkoilun arviointia jotenkin? (Havainnointia, lapsilta saatu palaute, kasvattajien keskustelua?).
- Onko tämänhetkisessä toiminnassa otettu huomioon vanhempien ja/tai lasten ehdotuksia ulkotoiminnalle?

Teema2. Kehityskohdat

- Mitä uusia ideoita? (Katso liite, missä on vastauksia) Arvioi soveltuvuutta. Onko toteuttamiskelpoisia?
- Kasvattajien omia ideoita?
- Mitä te toivotte ulkotoiminnalta?

Teema3. Tuotos

- Minkälainen ulkoasu vuosikellolle? Digi? Canva? Word? Lehtiö?
- Mitä odotuksia vuosikellolle?
- Mitä tulee huomioida? mahdollinen ikä/ryhmä erottelu? jotain muuta?
- Vuodenajoille 4 uutta toimintaa, joihin tehdään tarkempi jäsentely?
- Uusien ulkotoimintojen tarkempi esitystapa? (alla esimerkki)
- ”Tärkeät päivät” esille joka vuodelle, joita voi hyödyntää ulkotoiminnassa?

Esimerkki toiminnan tarkemmasta jäsentelystä

Ulkotoiminta 1 (Kevät)	Partio -toiminta
Tavoite (ikäryhmä huomioitu)	luonto- ja retkitaidot, ryhmätoiminta, luovuus...
Toiminnan kuvaus (ikäryhmä huomioitu)	trangialla kaakaon lämmitys, solmujen opettelu ja laulua
Tarvikkeet	Trangia ja narut
Ulkoiluympäristöt	Päiväkodin piha ja viereinen metsä
Lapsen mielipiteen kuuleminen (arviointi)	Lapsi saa kerätä keppejä asteikolla 1-10
Muuta (viestitys, valmistelut jne.)	Vanhemmille vaatetus viestiä, suunnittelua

Lasten ja vanhempien vastaukset, yhteensä 102 kpl:

Perinneleikit (Peili, purkki/kirkkis, polttopallo) x2	Keinuleikkejä
Yhteisöllisiä koko talon leikkejä x2	Hiekkalaatikko
Parkour x3	Temppuilua/temppuradat x2
Vesileikit kesällä x2	Kiipeilyä (kiipeilyseinä koululla) x2
Kasvimaa hommia	Makkaran paistoa/tikkupullaa x2
Partio-toimintaa	Polttopallo
Metsäretki x9	Kotileikkiä ulkona
Metsäretkiä eri teemoilla	Pulkkamäki lasku/kilpailua x2
Kauppareissu	Joukkueurheilua x2
Hiekkalaatikko taidetta	Suunnistusta x2
Trampoliini pihalle	Pihalla maalausta
Eri pallopelejä x3	Uimahalli uinti
Vieraanpiin lajeihin tutustuminen	Eri leikkipisteitä ja eri kaverit (vaihtuvat)
Hippaleikit	Havainnointia luonnosta (lajit, eläimet, kiertokulku, värit) x4
Kukkien kasvatusta/puutarha hommia x2	Luonnon materiaaleilla leikkimistä (maja, käpylehmä)
Eväsretki x2	Lumeen eläinten jälkiä matkia
Laulua ulkona	Joka miehen oikeudet tietoisiksi
Liikennepuisto ja liikennesäännöt x3	Erilaisia liikuntaleikkejä/-lajeja x3
Retkeilytaitoja	Numeroita ja laskuja luonnon matskuilla
Luonnon kunnioittaminen -teema (keskustelua, leikkejä, toimintaa) x2	Tasapainoilua
Aartenetsintä x3 (karttaan tutustuminen, tarinan avulla -> satuseikkailu)	Lintubongaus
Rauhoittumista metsässä/Mindfulness x2	Vapaata leikkiä (mielikuvitusta)

Metsämusiikkia x2

Pallon tarkkuusheittoa

Joukkuekisa (lumimyrsky & siivoajat, lumimyrskyt levittävät tavaroita ja siivoajat siivoavat)

Lumipallojen kuljetusta lapiolla paikkaan X

Lumipallojen kasausta torniksi

Sählyä pihalla x3

Motorisia taitoja

Lumeen/hiekkaan piirretään ympyrärata, jossa liikutaan hyppimällä

Pihapelejä

Makuelämyksiä sadonkorjuun aikaan

Kukkakimppujen teko

Lehtien haravointia

Vuodenaikojen ilmiöihin tutustumista

Yhteisöllisyyttä (roskien siivousta luonnosta, ulkovaraston siivous porukalla)

Urheiluvälineisiin tutustumista

Yleisurheilulajeja x3 (soveltaminen talveen)

Musiikkimaalausta ulkona eri teemoilla

Ulkoprojekteja

Roskien havainnointia ulkona, jos lapset ei saa roskia kerätä

Liite 6. Tutkimuksen tietosuojaseloste

Tutkimuksen tietosuojaseloste

1. Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoja, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla korkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. korkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä). Opinnäytetöissä rekisterinpitäjänä on pääsääntöisesti opinnäytetyöntekijä.

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Opinnäytetyöntekijä

2. Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisterinpitäjän yhteyshenkilöltä

Opinnäytetyöntekijän tiedot:

Sina Rekola

Sosionomi opiskelija, Seinäjoen ammattikorkeakoulu (Seamk)

Sina.Rekola@Seamk.fi

0440726336

3. Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Henkilötiedolla tarkoitetaan luonnollista henkilöä, hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia tietoja, jotka voidaan tunnistaa häntä, hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa asuvia koskeviksi. Henkilötiedon määritelmään kuuluvat sellaiset henkilötiedot, joiden avulla henkilö voidaan tunnistaa suoraan, mutta myös sellaiset tiedot, joiden avulla henkilö voidaan tunnistaa välillisesti tai epäsuorasti.

Henkilötietojen käsittely on oikeutettua ainoastaan silloin, kun se on tutkimukselle välttämätöntä. Kerättävät henkilötiedot on minimoitava, niitä ei saa kerätä tarpeettomasti tai varmuuden vuoksi.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietojanne vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Opinnäytetyön haastattelu vaiheessa ei kerätä tarkoituksen mukaisesti haastattelijoiden henkilötietoja, vaan tarkoituksena on kerätä tutkimusta varten haastattelijoiden kokemuksen tuomaa tietoa. Tutkimuksessa kuitenkin kerätään tietoja, jotka voidaan epäsuorasti yhdistää henkilöihin. Tutkimuksen kautta tuleva yhteistyötaho, ja kasvattajien haastattelu yhdistää henkilötiedot pienellä paikkakunnalla työntekijöihin mutta ei suorasti kehenkään.

4. Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

5. Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Haastattelut tullaan nauhoittamaan opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisella puhelimella ääninauhuri sovelluksella, joka tallentaa nauhoitteet SD-kortille. Nauhoitteet litteroidaan tekstiksi Microsoft 365 Word sovelluksen avulla, joka tallennetaan opinnäytetyöntekijän omalle tietokoneelle, joka on suojattu salasanalla. Tutkimukseen voidaan käyttää anonyymisti haastattelijoiden suoria lainauksia. Nauhoitteet ja litteroinnit poistetaan opinnäytetyöntekijän henkilökohtaisilta laitteilta tutkimuksen ollessa valmis.

6. Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoituksena on kerätä mahdollisimman monipuolista ja rikasta tietoa kehittämistutkimusta varten. Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää yhdessä kasvattajien kanssa päiväkodin ulkopedagogiikkaa, johon tarvitaan kasvattajien omia näkemyksiä saaden kattavimman tuloksen tutkimuksesta.

7. Henkilötietojenne käsittelyperuste

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste on säädetty tietosuoja-asetuksessa.

Henkilötietojen käsittelylle pitää aina olla tietosuoja-asetuksen tai tietosuojalain mukainen käsittelyperuste. Jos perustetta ei ole, henkilötietoja ei saa käsitellä. Vain käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia tietoja saa käsitellä.

Käsittelyperusteena tässä opinnäytetyössä on suostumus, jonka jokainen osallistuja allekirjoittaa.

8. Tutkimuksen kesto-aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Tutkimuksen päättymisaika on suunniteltu vuoden 2023 lopulle.

Henkilötiedot tuhoetaan sen jälkeen, kun opinnäytetyö on hyväksytty ja muutoksenhaku-aika on päättynyt.

9. Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päätyttyä?

Haastattelumateriaalit poistetaan ja hävitetään tutkimuksen ollessa valmis.

10. Rekisteröitynä teillä on oikeus

- saada informaatiota henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- poistaa tietonne (esim. jos peruutatte antamanne suostumuksen)
- peruuttaa antamanne henkilötietojen käsittelyä koskeva suostumus
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta, poistosta tai käsittelyn rajoittamisesta
- siirtää tietonne järjestelmästä toiseen
- sallia automaattinen päätöksenteko nimenomaisella suostumuksellanne

- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

11. Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla.

Haastatteluiden nauhoitukset säilytetään koodin takana puhelimessa, ja litterointi vaiheessa haastattelijoista käytetään anonyymin takaamiseksi eri koodauksia, esim. K1, K2, K3 ja K4. Litterointi tekstejä säilytetään tutkimuksen ajan tietokoneella salasanan takana. Tutkimuksen ollessa valmis litterointi tekstit poistetaan asiaankuuluvalla tavalla. Tietoja ei anneta missään vaiheessa ulkopuolisille ihmisille. Tietoja käsittelee vain opinnäytetyöntekijä tutkimuksen ajan. Kerättyjä tietoja ei käytetä tämän tutkimuksen jälkeen mihinkään muuhun työhön eikä myöskään tämän tutkimuksen aikana.